教育部人文社会科学重点研究基地刊物
中文社会科学引文索引（CSSCI）来源集刊

藏学学刊

བོད་རིག་པའི་དུས་དེབ།

JOURNAL OF TIBETOLOGY

总第24辑
2021（1）

四川大学中国藏学研究所 编

中国藏学出版社

བོད་རིག་པའི་དུས་དེབ།
藏　学　学　刊
Journal of Tibetology

主编　霍巍　石硕

常务副主编　张长虹

编辑委员会

（以姓氏拼音为序）

主席　巴桑旺堆（西藏自治区社会科学院）

委员　才让太（中央民族大学）

霍　巍（四川大学）

石　硕（四川大学）

沈卫荣（清华大学）

熊文彬（四川大学）

张　云（中国藏学研究中心）

多吉旺秋（德国汉堡大学）

范德康（美国哈佛大学）

马休·凯普斯坦（法国巴黎高等研究实践学院、美国芝加哥大学）

滕华睿（美国纽约哥伦比亚大学）

谢　萧（法国巴黎高等研究实践学院）

编辑　陈　波　嘎尔让　华青道尔杰（张延清）

许渊钦　杨清凡　玉珠措姆（金红梅）

张长虹

编务　孙昭亮

བོད་རིག་པའི་དུས་དེབ།
藏　学　学　刊
Journal of Tibetology

Editors-in-chief Huo Wei, Shi Shuo

Deputy Editor-in-chief Zhang Changhong

Editorial Board
Pasang Wangdu (*Chair, Tibetan Academy of Social Science, China*)
Tsering Thar (*Minzu University of China*)
Huo Wei (*Sichuan University, China*)
Shi Shuo (*Sichuan University, China*)
Shen Weirong (*Tsinghua University, China*)
Xiong Wenbin (*Sichuan University, China*)
Zhang Yun (*China Tibetology Research Center*)

Dorji Wangchuk (*Hamburg University, Germany*)
van der Kuijp, Leonard W. J. (*Harvard University, U.S.A.*)
Kapstein, Matthew T. (*École Pratique des Hautes Études, France; University of Chicago, U.S.A.*)
Tuttle, Gray (*Columbia University, U.S.A*)
Scherrer-Schaub, Cristina A. (*École Pratique des Hautes Études, France*)

Editors
Chen Bo, Gaerrang,
Pelchan Dorje (*Zhang Yanqing*),
Xu Yuanqin, Yang Qingfan,
Yudru Tsomu (*Jin Hongmei*), Zhang Changhong

Editorial Assistant Sun Zhaoliang

目　录

敦煌藏文文书 P.t.1077《都督为女奴事诉状》研究 …………………… 陆离 / 1

英、法所藏敦煌古藏文中观文献分类及其特点研究 ……………… 仁青吉 / 17

吐蕃时期《维摩诘所说经》汉藏译本对比 ……………………………… 杨本加 / 32

拉萨小昭寺源流考 ………………………………………………… 刘凤强 / 44

从夏扎·旺秋杰布的《桑耶寺志》探析桑耶寺修缮的历史

……………………………………………………………… 龙珠多杰　崔宇 / 55

十力吉祥友及其《有为无为抉择》的时代简注（英文）……………… 范德康 / 67

拶也阿难捺和贡却僧格生平考补（英文）…………………………… 聂鸿音 / 74

雍增·益希坚赞所造《一世班禅大师克主杰传记》译考

……………………………………………………………… 夏吾李加　还格吉 / 86

有关班禅世系研究的概述 ………………………………………… 李若虹 / 126

宝相楼一楼明间唐卡研究 ………………………………………… 文明 / 148

西藏牦牛博物馆馆藏铁柄牦牛纹铜镜及相关问题考 ……………… 薛江 / 173

新发现的清代噶伦索康·斯觉次旦传记写本考述 …………… 永中久美 / 190

《卫藏图识》作者、材料来源及文献价值考述 …………………………杨学东 / 205
19 世纪中叶法国巴黎外方会早期进藏活动史考 ………… 刘瑞云　孙蕊 / 216
对几种外文藏文教材的评介——兼论古典藏文教学 ………………马洲洋 / 243

译文

吐蕃王室世系、王位继承以及政治联姻研究
…………………………［美］杜晓峰　著、张旭　武显云　译、杨铭　校 / 271
吐蕃禅宗：一个遗失传统的发现
…………［英］沙木·冯·谢克　著、牛宏　寇金花　译、张长虹　校 / 288
斯比提岩画概述
…………………………［美］约翰·文森特·贝勒扎　著、永保藏　译 / 307
嵌史入石——拉达克早期佛教石刻艺术
…………………………………………［德］平措多杰　著、张中亚　译 / 332

摘　要 ………………………………………………………………… / 355

Table of Contents

A Study of Dunhuang Manuscript P.t. 1077: A Statement of the Claim Concerning To tog's Female Slave 1
LU Li

A Discussion of the Classification in the Dunhuang Tibetan Documents of *Madhyamaka* and its Features Based on the Tibetan Collections of the French National Library and the British Library 17
Renqing Ji

A Comparison of the Chinese and Tibetan Versions of the *Vimalakīrti sūtra* during the Tubo Period 32
Yangben Jia

A Study of the Origin of the Ra mo che in Lhasa 44
LIU Fengqiang

A Study of the History of the Restoration of Bsam yas Monastery Based on Bshad sgra Dbang phyug rgyal po's *Bsam yas Annals* 55
Lhun grub rdo rje and CUI Yu

A Brief Note on the Date of Daśabalaśrīmitra and his *Saṃskṛtāsaṃskṛtaviniścaya* 67
Leonard W.J. van der Kuijp

Complementary Notes on the Biography of Jayānanda and Dkon mchog seng ge 74
NIE Hongyin

An Annotated Translation of the Biography of the first Paṇ chen Lama Mkhas grub Dge legs dpal bzang po (1385-1438) 86
Sha bo klu rgyal and Dpa' mkhar skyid

Overview of Research and Publications on the Paṇ chen Lamas 126
LI Ruohong

A Study of the Thangkas in the Main Hall of the First Floor of the Baoxianglou 148
WEN Ming

A Yak-Pattern Bronze Mirror with an Iron Handle Housed in the Yak Museum of Tibet and Related Issues 173
XUE Jiang

A Newly Discovered Manuscript of the Biography of Bka' blon Zur khang Sri gcod tshe brtan (1766-1820) 190
Gyung drung 'gyur med

A Study of the Author, Sources and Value of the Book *Weizang tuzhi* 205
YANG Xuedong

A Historical Investigation of the Paris Foreign Missions Society's Early Activities of Trying to Enter Tibet in the Middle 19th Century 216
LIU Ruiyun and SUN Rui

A Review of Several Tibetan Textbooks—and the Approaches to the Teaching of Classical Tibetan 243
MA Zhouyang

Succession and Marriage and the Tibetan Royal Line 271
Brandon Dotson, Chinese translation by ZHANG Xu and WU Xianyun, Proofread by YANG Ming

Tibetan Zen: Discovering a Lost Tradition 288
Sam van Schaik, Chinese translation by NIU Hong and KOU Jinhua, Proofread by ZHANG Changhong

The Rock Art of Spiti — A General Introduction 307
John Vincent Bellezza, Chinese translation by Yongbao Zang

Embedded in Stone — Early Buddhist Rock Art of Ladakh 332
Phun tshogs rdo rje, Chinese translation by ZHANG Zhongya

ABSTRACTS 355

雍增·益希坚赞所造《一世班禅大师克主杰传记》译考 *

夏吾李加　还格吉

内容摘要：克主杰是宗喀巴的弟子，被尊为第一世班禅大师。历史上留下了大量关于他的本生传颂和祈愿文献，生平传记也有十余种，其中具有深远影响的是色拉杰尊巴·确吉坚赞和雍增·益希坚赞所著传记。本文对雍增·益希坚赞所造的《一世班禅大师克主杰传记》进行了简要介绍和译注，并归纳了该传记的特点。

一、雍增·益希坚赞所造《一世班禅大师克主杰传记》简述

雍增·益希坚赞（ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན།1713-1793 年）1713 年出生于拉堆定结宗的萨尔降布地方（ལ་སྟོད་གཉིང་སྐྱིས་རྫོང་ཟར་བྱང་སྤུག），其父来自后藏达那（གཙང་རྟ་ནག）地区的吐蕃王室后裔萨库囊巴家族（ས་ཁུད་ནང་པ）。自幼入扎什伦布寺，依止五世班禅洛桑益希（བློ་བཟང་ཡེ་ཤེས།1663-1737 年）为首的名家宗师，系统闻思了五部大论和金刚四续经典理论。按照他的导师吉隆珠旺·洛桑朗杰（སྐྱིད་རོང་གྲུབ་དབང་བློ་བཟང་རྣམ་རྒྱལ།1670-1741 年）和一世普

* 本文系国家社科基金重大项目“‘一带一路’与藏传佛教发展研究”（17ZDA230）、西南民族大学中央高校项目“金沙江上游丹玛地区藏传佛教发展史”（2016SGJPY15）阶段性成果。

觉 · 阿旺强巴（ཕུར་ལྕོག་ངག་དབང་བྱམས་པ།1682-1762 年）的要求，在今定日县和吉隆县等地独自修了 12 年，然后又去参访尼泊尔及其毗邻地区的名胜古迹并维修了部分损毁古迹。1760 年在帕日（ཕག་རི）专门建立造纸厂，先后编纂了《甘珠尔》《丹珠尔》以及西藏本土学者撰著的《布顿文集》等藏文典籍，均留有专题编纂史。1782 年应邀出任八世达赖喇嘛降白嘉措（འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོ། 1758-1804 年）的经师，乾隆皇帝授予“班智达”称号。1788 年廓尔喀人第二次入侵，他创建的吉隆扎西桑定林寺（བཀྲ་ཤིས་བསམ་གཏན་གླིང）亦毁于一旦，故于 1789 年在拉萨河南部的赤地修建了慈觉林寺（གྲིབ་ཚེ་མཆོག་གླིང），1793 年以示圆寂，享年 80 岁[1]。

他学富五明，阐幽显微，著作等身。故其《文集》最初由白彩格隆格桑赤列朗杰（པད་ཚལ་དགེ་སློང་རིན་པོ་ཆེ་བསྐལ་བཟང་འཕྲིན་ལས་རྣམ་རྒྱལ།18 世纪）在扎什伦布寺编刻《大乘修心善慧庄严论》（ཐེག་ཆེན་བློ་སྦྱོང་བློ་བཟང་དགོངས་རྒྱན）和《夏居长净解制三事仪则能显论》（གཞི་གསུམ་གསལ་བྱེད）为主的论著，后由多仁班智达班觉丹增次仁（རྡོ་རིང་པཎྜི་ཏ་དཔལ་འབྱོར་བསྟན་འཛིན་ཚེ་རིང་།1721-1792 年）在吉祥大乘洲寺（དགོན་གསར་བཀྲ་ཤིས་ཐེག་ཆེན་གླིང）刊印木刻版共 6 函，其后八世达赖喇嘛负责编纂的慈觉桑定林寺木刻版有 19 函约 167 种。1974 年，三世赤向洛桑益希丹增嘉措（ཁྲི་བྱང་བློ་བཟང་ཡེ་ཤེས་བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ།1901-1982 年）将其编纂为 25 函，西藏百慈藏文古籍研究室于 2011 年在中国藏学出版社出版 32 开本的平装 32 册，西藏色昭佛教古籍编委会于 2018 年在中国藏学出版社出版 16 开本的精装本 19 册。其中大部分都是鸿篇巨帙，如马鸣所造《释迦牟尼佛本生传解说 · 大乘明灯论》（མཁས་མཆོག་དཔའ་བོས་མཛད་པའི་སྐྱེས་རབས་སོ་བཞི་པའི་དོན་རྣམ་པར་བཤད་པ་ཐེག་ཆེན་གསལ་བའི་སྒྲོན་མེ）1974 年长条版就有 4 函 1099 叶。他相继培养了八世达赖喇嘛降白嘉措、七世班禅额尔德尼丹贝尼玛（པཎ་ཆེན་སྐུ་ཕྲེང་བདུན་པ་བསྟན་པའི་ཉི་མ།1782-1853 年）、隆朵喇嘛阿旺洛桑（ཀློང་རྡོལ་བླ་མ་ངག་དབང་བློ་བཟང་།1719-1795 年）、三世贡塘丹贝卓美（གུང་ཐང་སྐུ་ཕྲེང་གསུམ་པ་བསྟན་པའི་སྒྲོན་མེ།1762-1823 年）、觉日阿旺丹增 · 赤列朗杰（འཇོག་རི་ངག་དབང་བསྟན་འཛིན་འཕྲིན་ལས།1748 年生）等知名学者。这

1 雍增 · 益希坚赞的生平事迹见 དཔལ་ལྡན་བླ་མ་དམ་པ་རིགས་དང་དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱ་མཚོའི་མངའ་བདག་བཀའ་དྲིན་གསུམ་ལྡན་ཡོངས་འཛིན་པཎྜི་ཏ་ཆེན་པོ་རྗེ་བཙུན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོའི་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་རྟོགས་པ་བརྗོད་པ་ཐུབ་བསྟན་པདྨོ་འབྱེད་པའི་ཉིན་བྱེད་ཅེས་བྱ་བ་ནི་བློ་བཟང་བསྟན་པའི་དབང་ཕྱུག་འཇམ་དཔལ་རྒྱལ་མཚོས་གྲུ་འཛིན་གཉིས་པའི་གཞལ་མེད་ཁང་གི་གཟིམས་ཆུང་ཉི་འོད་འཕྲོ་བར་ཀུན་དགའ་ཞེས་པ་ཤིང་ཕོ་སྟག་གི་ལོའི་སྟོན་ཟླའི་དམར་ཕྱོགས་ཀྱི་བཟང་པོ་གསུམ་པར་མཛད། （《雍增 · 益希坚赞传》）རྒྱལ་དབང་འཇམ་དཔལ་རྒྱལ་མཚོའི་གསུང་འབུམ་པོད་གཉིས་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2010: 1-357.

些高足大都著有结合他生平事迹的秘传和本生传祈愿以及传书录[2]，其中最具代表性的是 1794 年八世达赖喇嘛所著《具德至尊上师种姓及坛城之主具足三恩雍增班智达益希坚赞身语意三门证悟传记盛开佛法莲花之明日》（དཔལ་ལྡན་བླ་མ་དམ་པ་རིགས་དང་དཀྱིལ་འཁོར་རྒྱ་མཚོའི་མངའ་བདག་བཀའ་དྲིན་གསུམ་ལྡན་ཡོངས་འཛིན་པཎྜི་ཏ་ཆེན་པོ་རྗེ་བཙུན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོའི་སྐུ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་རྟོགས་བརྗོད་ཐུབ་བསྟན་པདྨོ་འབྱེད་པའི་ཉིན་བྱེད）和《至尊上师遍主金刚萨埵雍增法王班智达益希坚赞传记方面祈愿佛法庄严莲花》（རྗེ་བཙུན་བླ་མ་དམ་པ་ཁྱབ་བདག་རྡོ་རྗེ་སེམས་དཔའི་ངོ་བོ་ཡོངས་འཛིན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་པཎྜི་ཏ་ཆེན་པོ་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོ་ལ་རྣམ་ཐར་གྱི་སྒོ་ནས་གསོལ་བ་འདེབས་པ་ཐུབ་བསྟན་མཛེས་པའི་པདྨོ）[3] 等。这些典籍中蕴藏着 18 世纪我国西南边疆与周边地区尤其是与南亚进行文化交流方面弥足珍贵的史料，通过深挖细掘可以拓展该领域的研究方向，成为新的学术增长点。

本传译自西藏自治区社会科学院整理出版的《历辈班禅大师传记丛书（1）一、二、三世班禅额尔德尼传》第一篇[4]，该篇引自《菩提道次第师承传记·佛法庄严无上宝鬘论》（བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་བླ་མ་བརྒྱུད་པའི་རྣམ་ཐར་རྒྱལ་བསྟན་མཛེས་པའི་རྒྱན་མཆོག་ཕུལ་བྱུང་ནོར་བུའི་ཕྲེང་བ）[5]。1780 年 4 月，在吉隆扎西桑定林寺，为了弘扬宗喀巴耳传教授系统，雍增 · 益希坚赞在扎喀特钦林寺（བྲག་ཁ་ཐེག་ཆེན་གླིང）用旃檀木建造了自释迦牟尼起历辈菩提道次第师承的塑像，并著有《菩提道次第师承塑像能现明镜》（བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་བླ་མ་བརྒྱུད་པའི་སྐུའི་སྣང་བརྙན་གསལ་བར་བྱེད་པའི་མེ་ལོང）[6]。1787 年，在八世达赖喇嘛的特别启请下，雍增 · 益希坚赞以众弟子供养的物资作为基金，由孜仲噶钦 · 洛桑索南（རྩེ་དྲུང་དཀའ་ཆེན་བློ་བཟང་བསོད་ནམས）为管理者，组织卫藏地区著名的画师绘制了 77 幅以慈氏的广行道论、龙树的甚深中观、寂天的加持传承体系为主轴的菩提道次第师承传记系列唐卡（ལམ་རིམ་བླ་མ་བརྒྱུད་གསུམ་གྱི་བླ་ཐང）。在此基础上，雍增 · 益希坚赞 1787 年在布达拉宫写成《菩提道次第师承传记 · 佛法庄严无上

2 ཁྱབ་བདག་རྡོ་རྗེ་སེམས་དཔའི་ངོ་བོ་༄རྒྱལ་བའི་ཡོངས་འཛིན་པཎྜི་ཏ་ཆེན་པོ་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོ་ལ་གསང་བའི་རྣམ་ཐར་གྱི་སྒོ་ནས་གསོལ་བ་འདེབས་པ་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྲེང་བ། པཎ་ཆེན་སྐུ་ཕྲེང་བདུན་པ་བློ་བཟང་བསྟན་པའི་ཉི་མའི་གསུང་འབུམ་གླེགས་བམ་བདུན་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2019: 263-268; རྗེ་བཙུན་བླ་མ་དམ་པ་མཁས་བཙུན་གྲུབ་པའི་དབང་ཕྱུག་དོན་གྱི་སྣད་དུ་མཚན་ནས་སྨོས་ཏེ་མཁན་རིན་པོ་ཆེ་༄ཡོངས་འཛིན་པཎྜི་ཏ་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་གསན་ཡིག་བཀའ་གདམས་མེས་པོའི་ཞལ་ལུང་སྐལ་ལྡན་ཤིང་རྟའི་རྒྱུན་བཟང་དང་། དུས་གསུམ་རྒྱལ་བའི་སྤྱི་གཟུགས་རྗེ་བླ་མ་བཀའ་དྲིན་ཟླ་མེད་ཡོངས་འཛིན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་རྗེ་བཙུན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོའི་འཁྲུངས་རབས་གསོལ་འདེབས་བྱིན་རླབས་བང་མཛོད་འདྲེན་པའི་ཤིང་རྟ། ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་འབུམ་ན་ཡོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2018: 1-232；等等。其中觉日阿旺丹增赤列朗杰于 1801 年在慈觉桑定林寺所造《雍增班智达 · 益希坚赞传书录》上册传记部分具有重要的学术研究价值。

3 རྒྱལ་དབང་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོའི་གསུང་འབུམ་པོད་གཉིས་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2010: 358-366.

4 པཎ་ཆེན་སྐུ་ཕྲེང་དང་པོ་དང་གཉིས་པ། གསུམ་པའི་རྣམ་ཐར། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 1-49.

5 ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན། ལམ་རིམ་བླ་མ་བརྒྱུད་པའི་རྣམ་ཐར། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1990: 415-436.

6 ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་འབུམ་པ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2018: 190-223.

宝鬘论》全 2 函共 972 叶，西藏人民出版社于 1990 年将其合为一册正式出版[7]，2011 年复分上下两册再版[8]，并收录于西藏色昭佛教古籍编委会[9]和百慈藏文古籍研究室[10]分别整理出版的《雍增 · 益希坚赞文集》。五世班禅额尔德尼所造《菩提道次第师承传记 · 白莲花环》（བྱང་ཆུབ་ལམ་གྱི་རིམ་པའི་བླ་མ་བརྒྱུད་པའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་པདྨ་དཀར་པོའི་ཕྲེང་བ）之后[11]，该书成为菩提道次第师承研究领域的扛鼎之作，目前有郭和卿和钦则 · 阿旺索巴嘉措翻译的两个译本[12]。但是，这两个译本主要采用了直译的方式，导致译文中出现了一些误译乃至漏译的现象。为了解决这些问题，本译文在参考他们的译文及其翻译技巧和方法的基础上，采用直译和意译相结合的方式进行翻译，并对文中出现的人名、地名、引文等进行注解，对以往汉译中存在的问题进行辨析。本文可视为雍增 · 益希坚赞所造《一世班禅大师克主杰传记》的汉译足本。

二、雍增 · 益希坚赞所造《一世班禅大师克主杰传记》译释[13]

敬礼词

习得净善二资粮之力，证得四身殊胜之果位，

然而贤者善举不弃众，具德导师足下吾祈请。

（一）诞辰记

宗喀巴大师（1357-1419 年）心传的唯一高足善说明日克主杰 · 格勒贝桑（རྗེ་རིན་པོ་ཆེའི་ནང་ཐུགས་ཀྱི་སྲས་གཅིག་མཁས་གྲུབ་སྨྲ་བའི་ཉི་མ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་།1385-1438 年），从往昔长远生中，广发菩提圣心，博学佛子圣行，为传承和弘扬文殊师利宗喀巴显密究竟心要，乘愿而诞生于雪域高原的伟大贤哲。克主杰于藏历第六个饶迥木阴牛年（1385 年）出生于拉堆绛

7 ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན། ལམ་རིམ་བླ་མ་བརྒྱུད་པའི་རྣམ་ཐར། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་།1990: 415-436.

8 ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན། ལམ་རིམ་བླ་མ་བརྒྱུད་པའི་རྣམ་ཐར་སྟོད་ཆ། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2011: 690-725.

9 ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་འབུམ་ང་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2018: 640-673.

10 ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་འབུམ་པོད་བདུན་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2011: 365-405.

11 པཎ་ཆེན་སྐུ་ཕྲེང་ལྔ་པ་བློ་བཟང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གསུང་འབུམ་གླེགས་བམ་གསུམ་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2019: 1-94.

12 郭和卿译 ：《菩提道次第师师相承传》，上海古籍出版社，2006 ：611-636 ；钦则 · 阿旺索巴嘉措译 ：《菩提道次第师承传记》，北京 ：宗教文化出版社，2012 ：729-758 ；以下简称郭和卿译本、钦则 · 阿旺索巴嘉措译本。

13 པཎ་ཆེན་སྐུ་ཕྲེང་དང་པོ་དང་གཉིས་པ། གསུམ་པའི་རྣམ་ཐར། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 1-49.

地区的朵雄官家（ལ་སྟོད་བྱང་གི་སའི་ཆ་ཕྱོག་གཞུང་དུ་བྱང་པའི་དཔོན་རིགས）[14], 父名为扎西贝桑（བཀྲ་ཤིས་དཔལ་བཟང）[15], 母名为布展嘉姆（བུ་འདྲེན་རྒྱལ་མོ）。当出生时惊现许多祥瑞之相。彼之父母二人生有三子，大师居长，次子巴索 · 确吉坚赞（པ་སོ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན། 1402-1473 年）[16]，三子名曰索朗扎西（བསོད་ནམས་བཀྲ་ཤིས）。

由于过去世代修习菩提圣道之力，克主杰刚出生就没有一般孩童的恶习，并生起能够分辨正法与非法的无碍智慧，故他确是如众希愿而来的一位贤师大德。当时世传他是当地著名学者克主拉旺巴的转世灵童（མཁས་གྲུབ་ལྷ་དབང་པའི་སྐྱེ་བ），以此自幼就被人冠以“克主”之名。

（二）出家为僧后受沙弥戒

一切佛菩萨和护法诸神为了使他成为继承和弘扬文殊师利宗喀巴教法的栋梁之才，摧动他的心念，以及他由过去修习之力而引起强烈的出离之心。一到出家年龄，他依

---

14 元代划分的十三万户中有拉堆南北两个万户区，即拉堆绛和拉堆洛，前者指今昂仁县和拉泽县的部分地区，后者指今定日县。因此，这里的“北”指拉堆区域内的北方。此外，拉堆北区的拉堆绛万户长祖上，从西藏北方的木雅国王即西夏王朝后裔迁徙而至，故名“བྱང་པའི་དཔོན”。其中最为著名的是藏医北派的创始人绛巴 · 朗嘉扎巴，也就是收录于《克珠杰文集》第 1 函中的《绛巴之主朗索朗嘉扎巴启问书制伏诽谤邪说》。由此看来，克主杰的父亲应该是拉堆绛万户境内的高级官员，其府邸名曰“具善白宫”（ཕོ་བྲང་དཀར་པོ་བདེ་ལྡན）。所以，郭和卿译为“诞生在藏北，垛熊藏北官家种姓中”，钦则 · 阿旺索巴嘉措则译为“出生于藏北多雄之土司家族”，似有不妥。因为无论是藏语还是汉语中，“藏北”指今西藏那曲地区，而拉堆在拉萨的西南中尼边界。参见郭和卿译本第 611 页，钦则 · 阿旺索巴嘉措译本第 729 页 ；དཔལ་འབྱོར་བཟང་པོ། རྒྱ་བོད་ཡིག་ཚང་ཆེན་མོ། ཁྲིན་ཏུའུ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1985: 299; དཔལ་ལྡན་གཡས་རུ་བྱང་པའི་གདུང་རབས། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 95-132; བྱམས་པ་ཕྲིན་ལས། གངས་ལྗོངས་གསོ་རིག་བསྟན་པའི་ཉིན་བྱེད་རིམ་བྱོན་གྱི་རྣམ་ཐར་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། པེ་ཅིན། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1990: 189-192; 索朗旺堆主编 ：《昂仁县文物志》，拉萨 ：西藏人民出版社，1992 ：119-123。

15 克主杰父亲贡噶扎西白桑祖上来自李域塞氏持密咒师（ལི་ཡུལ་ལྷུང་ར་སྔགས་པོ་ནས་འོངས་པའི་སེའི་རིགས་ཀྱི་སྔགས་འཆང），来到今昂仁县嘉噶城（ངམ་རིང་རྒྱང་མཁར）世代繁衍生息（མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ་ཀ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 3)。塞氏作为藏族古代四大族姓之一，可以追溯到远古猕猴与罗刹女结合而形成的藏族四族姓时代。塞氏从藏族远古四大族姓中分离若干族系以后，在不同的历史阶段有无数次分化整合现象，亦有与临近民族和族系交融分离的过程，特别塞氏在今新疆乃至中南亚区域分布交融情况可参见拙文《从文献考辨藏语“va-zha”与吐谷浑的族源问题——兼论月氏的关系》，《中国藏学》（藏文版）2010（3）：70-102 ；《藏文化语境下的阿夏与吐谷浑之族源考释》，《西南民族大学学报》2014（3）：52-59。范德康认为他出生于一个源自西夏的古老的藏族家庭（His own social background as a scion of an old Tibetan family which could trace it origins to Xixia），但尚未发现史料来源，留待考证，见 Leonard W.J. van der Kuijp, “Studies in the Life and Thought of Mkhas-grub-rje IV: Mkhas-grub-rje on Regionalisms and Dialects.” *Berliner Indologische Studien* 2, 1986: 29.

16 巴索 · 确吉坚赞 1402 年出生，其主寺为巴索群德寺，1463 年升任第六代甘丹寺金席法台，1473 年圆寂。他一生培养了大量学者，最具代表性的是康巴多杰白、堆隆巴 · 班丹多杰、确吉多杰、乃宁却杰 · 绛央贡噶德勒仁钦朗嘉、吞巴 · 却杰拉日巴 · 云丹嘉措，以及二世班禅索朗确列，是宗喀巴殊胜耳传教授系统传承的集大成者。ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན། ལམ་རིམ་བླ་མ་བརྒྱུད་པའི་རྣམ་ཐར། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2011: 725-730; 1990: 437-440.

持律尊者堪钦·僧格坚赞贝桑波（གནས་བརྟན་འདུལ་བ་འཛིན་པ་མཁན་ཆེན་སེང་གེ་རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་པོ）作为授戒堪布，嘉玛哇·云旦沃（རྒྱ་དམར་བ་ཡོན་ཏན་འོད）作为轨范师，出家为僧并接受沙弥戒，赐名"格勒贝桑"。还从以上两位师长门下，听受戒律方面的教诲，对于沙弥戒学处及其分支戒律比爱护自己的眼珠还珍贵地守护不犯。这样以持戒清净为出发点，依止雪域大班智达仁达瓦（རེད་མདའ་བ་གཞོན་ནུ་བློ་གྲོས། 1349-1412 年）[17] 座前，潜心闻思《七量论》《俱舍论》《大乘阿毗达磨集论》《慈氏五论》和《中观理聚》以及律藏等诸论[18]，没有多久就成为无碍善巧的智者。同时，在金刚持·益希白哇（རྡོ་རྗེ་འཛིན་པ་ཡེ་ཤེས་དཔལ་བ）门下，圆满听受《喜金刚灌顶仪轨》和《道果》所有分支为例的金刚密乘理论。此外，还在至尊上师索朗坚赞（བླ་མ་དམ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན）和那萨巴（ན་བཟའ་པ）为首的许多善知识足下，系统听受大量经藏和续藏方面的法脉传承，获得善说广大显密理论的无畏勇气，对于自他所有宗派义理精通无余，如善渡大海的航海家。

（三）与博东班钦雄辩记

继后，他游学后藏各地的寺院进行辩论。他来到昂仁寺时（ངམ་རིངས་ཆོས་སྡེ）[19]，雪域高原知名学者博东班钦·群列朗杰（བོ་དོང་པཎ་ཆེན་ཕྱོགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ། 1375-1451 年）[20] 也莅临该寺向卫

---

17 仁达瓦·雄努洛珠诞生于 1349 年。1378 年宗喀巴赴江孜泽钦群德寺，经聂文贡噶白推荐依仁达瓦学习《俱舍论》和《释量论》，后来中观方面宗喀巴又成为仁达瓦的导师，二者互为师生。除此之外，还有贾曹杰和克主杰等高足，他们二人也经仁达瓦推荐依宗喀巴为导师。仁达瓦于 1412 年圆寂。རྗེ་བཙུན་རེད་མདའ་བ་གཞོན་ནུ་བློ་གྲོས་ཞབས་ཀྱི་གསུང་འབུམ་པོད་དང་པོ་ནས་བརྒྱད་པའི་བར་བཞུགས། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2015; རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་འབུམ་ན་དང་ཕ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2012: 1-11, 558-565.

18 郭和卿译本打乱了上述诸论顺序，其书名译法也有待商榷，如《七量论》译为"七部《因明》论著"，又如把《俱舍论》和《大乘阿毗达磨集论》译为"《集论》"等等。这个问题同样存在于钦则·阿旺索巴嘉措译本中。参见郭和卿译本第 612 页；钦则·阿旺索巴嘉措译本第 730 页。

19 昂仁寺坐落于今西藏昂仁县境内，曾经有二十五个扎仓，萨迦派十五个，格鲁派十个。但是学僧的人数，格鲁派最多。格鲁派的扎仓中，桑珠甘丹扎仓规模最大。昂仁寺的僧人平时各住各的扎仓学习辩论，但在冬夏两个学期二十五个扎仓的僧人合住一起时，可多达 3800 多人（17 世纪末）。昂仁寺还以其举办的昂仁辩论会（ངམ་རིངས་གྲྭ་སྐོར）响彻雪域，卫藏各地学富五明的大家宗师会如云海般纷纭而至，莅临该寺进行学术交流。本文中所述就是指在"昂仁辩论会"上，博东班钦以萨班所著《量理藏论》作为辩论主题挑战萨迦派学者，无人应战的情况下克主杰前去辩论的史实，见 མཁར་ནག་ལོ་ཙཱ་བ་དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་མཚོ། དགའ་ལྡན་ཆོས་འབྱུང་དཔག་བསམ་སྡོང་པོ་མཁས་པ་དགྱེས་བྱེད། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2013: 226-229; སེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ། དགའ་ལྡན་ཆོས་འབྱུང་བཻཌཱུར་སེར་པོ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1991: 263-267; དཔལ་ལྡན་གཡས་རུ་བྱང་པའི་གདུང་རབས། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 113-118, 132-139; 索朗旺堆主编 ：《昂仁县文物志》，1992 ：119-123。

20 博东班钦 1375 年诞生于后藏茹拉南部牧区，1451 年圆寂。他的父亲是《集量论》的译者夏玛译师·僧格嘉波的后裔群阳坚赞，母亲为世界文学名著《云使》的藏译者降曲则莫的侄女降曲卓。他在桑普寺雄辩雅德班钦和绒敦·释迦坚赞等学者，故名震雪域高原。更为值得注意的是，他是藏文古典文献史上个人文集数量最多的学者，广集 110 函，中集 20 函，略集 16 函，共约 146 函。བོ་དོང་པཎ་ཆེན་གྱི་གསུང་འབུམ་པོད་དང་པོ། པེ་ཅིན། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 1-364, 367-556.

藏各地发出辩论的邀请并进行立宗。当地著名学者，谁也不能破其立论。博东班钦 · 群列朗杰指出 ：“萨迦班智达所著《量理藏论》，是一堆内部结构和义理相违的集合体。我将依次第加以批驳，邀请具有辩才的无畏之士前来答辩”。他这样对昂仁、萨迦、博东等地几乎所有寺院挑起辩论挑战，诚如狮子吼声，狐群侵扰一般，当地平日自以为是的所有善巧学者，谁都不能作出合理阐释，更不用说前去应战反驳了。正在此时，当地众多学僧商议祈请这位生而闪耀智慧之光的噶举巴 · 格勒贝娃（དཀའ་བཅུ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བ）前去迎战答辩。当一致同意并前来恳求他去迎战之时，当时的克主杰年仅十六岁。尽管他非常年幼却能在伟大智者面前无畏应允，还自信地当众宣布“我能反驳”。并且，在各地学僧聚集的辩论场地，首先由博东班钦 · 群列朗杰（པཎ་ཆེན་ཕྱོགས་རྒྱལ་བ）立宗后，克主杰依其论点逐一明确指出 ：此句不合乎逻辑 ；此句难以承许 ；此句与理论相违 ；此句与理路相违。这样，切实指出了许多不合理之处及其理由。而且对于博东班钦 · 群列朗杰拟遮止萨班所著《量理藏论》的每一个立宗，都运用千百个无垢理路善加反驳，博东班钦 · 群列朗杰变得理屈词穷、无言应答。复次，克主杰发出巨大的如理吼声批驳对方时，由于他的理路细致入微，迫使博东班钦 · 群列朗杰必须应许 ：经量论者主张“无因而生起实有法”，此乃经量论者宗义内部的相违之处。当博东班钦 · 群列朗杰说出此话之时，他的脸上也微生羞容，只好用手抚摸他的胡须。这时克主杰通过玩笑调侃的形式讲到 ：“汝已许经量论者存在无因而生起实有法，这就是经量论者宗派内部的哲学义理相违的那种言论，现在只好勤于拔须编绳啰”。克主杰的话一出口，引起在场大众一片笑声。

这样他们两位智者辩论的时候，那种无垢而清净理智的仪容，可谓与众不同。故从此很多善巧学者，都记录有他们的辩论内容（རྩོད་ཡིག་ཟིན་བྲིས་སུ་མཛད）[21]。后来克主杰自己在他所著的《七量论庄严解除求真之惑》中也引用了当时辩论的诸义理[22]。这些殊胜善巧弘扬教法的高僧大德们，喜作无垢理智的辩论，本为佛学理论光大之庄严，故理应生起敬仰之心。但是，有一些不通精深理路而昧于理智的愚夫们认为 ：“唯有我们的主张才是不变的真理，他人所云愚痴至极”，以此把这样的辩论都视如世间臣僚聚会场所中互相揭发的辩词那般情况。并且，心怀很深的门户成见，还对这样伟大的贤哲加以诽谤。这样的言行任何时候都不可取，因为经藏中也讲到 ：诽谤伟大的贤哲无疑是为自己播种了堕入恶趣的无尽之因。

21 据克主杰《致伟大善知识官东国师之答复》中记载，当时双方辩论的所有内容有条不紊地由昂仁善知识端桑坚赞专门负责作笔记。མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ་ཏ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 651.

22 མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ་ཐ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 1-407.

基于这样的恶念，当时还有与此相同的案例。伟大的仁达瓦从《时轮》引发的一部论著[23]，一些愚昧之辈心怀门户成见，将其视为仁达瓦对于佛说《时轮》的驳斥，还诽谤道："《时轮》是佛说经典，而仁达瓦却对《时轮》进行那样的批驳"。他们无知地如此诽谤之时，至尊仁达瓦特别讲到："我只是如使曲木端直那样来校勘和纠正佛法中被后人掺杂的误区，哪里是批驳呢？况且，从总体而言，正所谓：

对于佛教之是否，先哲历来作破立，
不解之徒如乱发，委犬耙梳济何事？[24]

正如此言，在善巧智者们进行理智辩论过程中，无知愚昧的人们强挤进去，欲作何为呢？总之，后来博东班钦 · 群列朗杰专门为克主杰高超的辩才和严谨的学风作了很多称赞妙文[25]。

（四）十八岁时所造《文殊论狮赞》

克主杰在这样年轻的时代，对讲、辩、著三业的任何一种，均无碍精通。他年满十八岁之时，所著《文殊论狮赞》如下：

顶礼文殊幻化童子身！
相好甚为庄严童子身，具足梵音妙论说法语，
无余所知顿时觉知意，圆满具足文殊尊前礼。
无余众生怙主薄伽梵，无明暗除论者狮子吼，

---

23 རྗེ་བཙུན་རེད་མདའ་བ་གཞོན་ནུ་བློ་གྲོས་ཞབས་ཀྱི་གསུང་འབུམ་པོད་དང་པོ། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2015: 113-205.

24 据阿里桑杰泽摩所著《具德仁达瓦传》记载，仁达瓦对觉囊派的时轮金刚和如来藏提出质疑后，与噶玛巴关循和夏日琼巴以及堪钦丹坚巴等人进行了当面或书面辩论。当时有一位觉囊派的密宗修行者对他讲到"您作为大贤哲不宜遮止时轮"，对此仁达瓦以佛陀曾被外道遮止、龙树被小乘论师遮止为例，回复了以上偈句。但是，近年编纂的《仁达瓦 · 雄努洛珠文集》中写到"བདེ་བར་གཤེགས་པའི་གསུང་རབ་ལ། །དགག་སྒྲུབ་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བྱེད། །མི་རྣམས་འཕྱིང་པ་འདྲ་བ་ལ། །ཕྱི་ལ་ཅོལ་གཉེར་ཅི་ཞིག་ཡོད། །"，与本文引证内容在语言表述上略有差异，尚需进一步考证。རྗེ་བཙུན་རེད་མདའ་བ་གཞོན་ནུ་བློ་གྲོས་ཞབས་ཀྱི་གསུང་འབུམ་པོད་དང་པོ། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2015: 48-53.

25 据列钦 · 贡噶坚赞所造《噶当派源流》和《东噶藏学大辞典》记载："后来博东班钦极为欣赏克主杰的智慧，专门为其著有《克主却杰格勒贝桑赞颂蜂戏琵琶之妙音》（མཁས་གྲུབ་ཆོས་ཀྱི་རྗེ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོ་ལ་ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་བསྔགས་པ་བུང་བ་རྣམ་པར་རྩེན་པའི་རྒྱུད་མངས）这样措辞丰富而优美的诗词，收录于其《文集》"。ལས་ཆེན་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། བཀའ་གདམས་ཆོས་འབྱུང་གསལ་བའི་སྒྲོན་མེ། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2003: 733; དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2002: 435.

无乱虔诚之心作祈白，特别护佑吾等不净心。
威严奋迅兽王雄狮上，水生妙莲童子正盛放，
甘露具光普照满盈月，庄严稳坐幻化寂静身。
色如映红宝石般佛子，面上略显可亲之笑容，
双手执持青莲花柄端，胸前庄严说法之手印。
水莲花瓣齐耳盛开之，右莲花蕊托起智慧剑，
左莲花中梵典美妙哉，端严傲居众生唯一主。
青发顶结宛如云之髻，自身种姓不动如来严，
耳饰钏环身着绫罗冠，瞻仰殊胜美严不厌足。
映蔽自在天帝之尊身，具有珍宝珠鬘光明网，
月光晶莹如白璎珞饰，甚为美妙能夺智者意。
若谁稍微依止汝门下，亦可粉粹轮回诸苦难，
智者唯依汝作指导师，成就遍智岂需等久远？
藉此首要佛子功德藏，无比善说自在莲足下，
常敬故以稽首行敬礼，生生世世随执而启请！
吾虽如此专心礼赞您，然而汝之点滴般功德，
不仅未能言表且显困，兹愿成就无碍自在语！
我以如此至尊文殊尊，略作赞词而生此福德，
洁白无垢普照我心田，故愿彻除众心之无明！[26]

如是，克主杰对于讲演、辩论、著作三业的任何一种，都是精通无碍。这是众人皆知的事实。

（五）圆满受比丘戒

由此到了接受具足比丘戒的适龄之时[27]，由上部阿里律脉承传者，雪域高原的大车轨

26 མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ་ཏ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 408-409.

27 《克主杰闻法录》记载："余在佛门受得近圆比丘戒的传授堪布传承谱系是，释迦牟尼佛、舍利子、佛子罗睺罗、婆罗门罗睺罗、龙树、云丹洛珠、仁钦喜聂、云旦嘉措、确吉昌巴、迥乃贝巴、喀且班钦 · 释迦室利贤、洛扎巴绛曲白、藏巴旺秋智、堪钦雄努绛曲、堪钦云丹坚赞，将其（堪钦云丹坚赞）作为授戒堪布，根敦岗巴寺的领诵者绛曲奥塞任羯磨师，温布班丹僧格任秘授师，在二十位虔诚的僧众中央，于狗年在年楚河上游娘朵嘉仲之地，我的授戒堪布即佛之承继者具德仁达瓦 · 雄努洛珠受得比丘戒。彼（仁达瓦）

导师仁达瓦 · 雄努洛珠担任授戒堪布，智者自在王 · 班觉喜饶（དཔལ་འབྱོར་ཤེས་རབ། 14-15 世纪）担任羯磨师，名副其实的聂巴 · 洛珠从麦（གཉལ་པ་བློ་གྲོས་མཚུངས་མེད། 14-15 世纪）担任秘授师。复次，严格按照律仪，在具足定数的虔诚僧众的中央，正式受得比丘戒。于是成为严格持律的尊者，犹如金山环绕中的须弥山，显得崇高无比。

（六）初次拜见宗喀巴

继而至尊仁达瓦对克主杰讲到 ：“若是你能拜见宗喀巴，必将成为与众不同的一位人物”。这样在仁达瓦的推荐以及劝勉的基础上，克主杰本人对宗喀巴的功德及其美名，也早有所闻。由信心的摧动，他于火阴猪年（1407 年）赴拉萨拜见三界法王宗喀巴。他们二人相见之前夜，宿于聂塘[28]，梦到一个黑暗地方，正不知何去何从之际，从东方升起

[接脚注 27]

任授戒堪布，优婆离一般谙熟律藏词义且精通一切经典理论的伟大菩提萨埵 · 班觉喜饶任羯磨之轨范师，善学律藏词义且如眼珠一样珍惜戒律的三藏大师聂巴 · 洛珠从麦任秘授师，在八位具法比丘填补具足定数的虔诚僧众中央，于羊年昴宿月二十六日上午即一天太阳照射八分之一的日照临近之时，由菩提萨埵达瓦坚赞建立的穆藏寺中受得比丘戒”。这样克主杰交代了自己及其堪布仁达瓦受比丘戒的时间。克主杰于羊年受比丘戒。但是，克主杰在有生之年经历了 1391、1403、1415、1427 年四次羊年，这给我们确定具体的时间带来了一定的困难。令人欣慰的是，笔者在现有两种克主杰传记中找到了较为详细的记述，为考证克主杰受比丘戒的具体时间缩小了范围。其一《克主杰传 · 智者夺意》中所述“藏历木阴羊年昴宿月上午，至尊善巧之主仁达瓦 · 雄努洛珠担任授戒堪布，至尊班觉喜饶担任羯磨师，聂巴 · 洛珠从麦担任秘授师，在具足定数的虔诚僧众的中央，受得清净比丘戒，使其成为持戒大师之冠”。这里的“藏历木阴羊年昴宿月上午”，结合克主杰的生卒年而言，似为 1415 年藏历 9 月 16 日至 10 月 15 日。其次，二世嘉木样协巴 · 晋美旺布所造《克主杰传记》中讲到 ：“克主杰 31 岁的木阴羊年昴宿月吉祥之日，菩提萨埵达瓦坚赞所建穆宗寺至尊仁达瓦 · 雄努洛珠任授戒堪布，伟大的菩提萨埵班觉喜饶任羯磨师，聂巴 · 洛珠从麦任秘授师，在八位具信僧众的中央，受得近圆比丘戒，成为所有身着褐黄色大德的顶上庄严”。这里提到克主杰 31 岁时受得比丘戒，进一步可以确定为 1415 年。二世嘉木样协巴按照胎分计算，是 31 虚岁，从出生计算的话应该是 30 周岁。因此，藏历木阴羊即 1415 年克主杰年满 30 周岁时受比丘戒，似乎更符合历史事实。但是，我们不能忽视的一个问题是，克主杰在仁达瓦座前受得比丘戒，这在所有克主杰生平传记中均如此记载，而仁达瓦于藏历水龙年（1412 年）十月二十九日逝世已过三年。由此，二世嘉木样协巴等人依据《克主杰闻法录》所载“羊年昴宿月”，进而断定克主杰于“藏历木阴羊即 1415 年”受得比丘戒，似乎不大可能。那么另一种可能性是，《克主杰闻法录》所载的“羊年”是指 1403 年。但这又不符合宗喀巴在《苾刍学处》中提出的“受近圆戒者，从生计须年满二十岁，若计胎分，虽满亦不可”之要求和条件，因为这一年克主杰只有十八周岁，不满二十岁。我们尚未发现有力的支撑史料之前，似乎只有 1405 年符合“接受具足比丘戒的适龄之时”，因此，《藏族历史年鉴》和《藏汉大辞典》等辞书也称“克主杰于 1405 年受得比丘戒”。 རྗེ་བཙུན་རེད་མདའ་བ་གཞོན་ནུ་བློ་གྲོས་ཞབས་ཀྱི་གསུང་འབུམ་པོད་དང་པོ། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2015: 5, 26, 106; རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་འབུམ་ཀ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2012: 614; མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ་ཀ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 140-141, 4-5; ཀུན་མཁྱེན་འཇིགས་མེད་དབང་པོའི་གསུང་འབུམ་ཅ་པོད་ཆོས་ཚན་གསུམ་པའི་ལྡེབ་ལྔ་བ། བློ་བཟང་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ་གྱི་ཤིང་དཔར་མ། ཚེ་ཏན་ཞབས་དྲུང་། བསྟན་རྩིས་ཀུན་བཏུས། ཟི་ལིང་། མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1982: 211; 法尊 ：《宗喀巴大师集》（第 5 卷），北京 ：民族出版社，2000 ：29 ；张怡荪主编 ：《藏汉大辞典》，北京 ：民族出版社，2004 ：3244。

28 聂塘（སྙེ་ཐང），今西藏拉萨市曲水县境内的聂塘卓玛喇宫和饶朵寺一带，这也是阿底峡尊者圆寂之处。

千辐剑轮，剑端朝外，剑柄向内，每一剑端都有数以百计的日轮。在剑轮脐中，有五色虹霓光网环绕，其中现起至尊文殊菩萨，身显红黄之色，手持慧剑和梵典，无量珍宝以作庄严，显现孺童身姿，发髻妆饰珍珠珞鬟下垂，十分美严，观不厌足。于是消除一切黑暗，宇宙三界顿时光明普照。而且，至尊文殊之身融入到自己的体内，生起了无法形容的殊胜乐感。

第二天，克主杰来到色拉群顶的时候[29]，遇见一位端庄温和的比丘，向他询问："哪里是却杰 · 洛桑扎巴（ཆོས་རྗེ་བློ་བཟང་གྲགས་པ）的寝室"？该比丘没有立即回复，而到自己的室内点燃一炷香复出，领其走到黄色寝室（གཟིམ་ཁང་སེར་པོ）前，先恭敬地行三个磕头之礼后，双手捧着那炷香，用香端指着宗喀巴寝室的方向答道："我因故现称师名，我的堪布仁波切洛桑扎巴（བདག་གི་མཁན་པོ་རིན་པོ་ཆེ་བློ་བཟང་གྲགས་པའི་ཞལ་སྔ་ནས）驻锡的精舍就在此"。克主杰亲眼看着这一比丘的言行举止，完全按照《律藏》所说而行事，其行十分严净，对于善知识极为恭敬。由此想到：就连宗喀巴足下的这些侍从比丘们都能熟练掌握清规戒律，且运用自如，显得这般端庄调柔，并能很好地实践《上师五十颂》中所讲的拜师之道[30]，彰显如此庄严作风。那么，至尊宗喀巴将是怎样的一位高僧大德啊！克主杰想到这里，不寒而栗，进而心生敬畏！

这样的情境之下，初次拜见宗喀巴后，便心生无量虔诚之信。这时宗喀巴问他："在途中你有过怎样的梦象？"克主杰将上述在聂塘过夜留宿时梦中所见如实详告。宗喀巴听后对他说："看来你是一位金刚密乘方面可造的上根大器者，将来你对许多应化众生，将产生重大饶益功德。"

当时，宗喀巴复问："你依何作为本尊呢？"克主杰答说："我依红色能怖金刚大威德作为本尊。"宗喀巴曰："依红色能怖金刚大威德作为本尊，虽然也能成为至尊文殊师利随摄之因。但是，若能依能怖金刚大威德作本尊，则对趣入得成至尊文殊师利随摄之

---

29 色拉群顶（སེ་ར་ཆོས་སྡིངས），在西藏拉萨色拉寺的后山顶上，是宗喀巴与克主杰首次相遇之处，也是宗喀巴著书立说的圣地，如他的《了不了义辨论》和《中论根本偈颂解说理海论》等著于此。རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་འབུམ་ཕ་དང་བ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2012: 367-557, 1-470.

30《上师五十颂》（བླ་མ་ལྔ་བཅུ་པ）是古代南亚大贤哲巴布喇或马鸣所著《上师五十颂》，10-11 世纪由天竺堪布白玛噶然瓦玛和仁钦桑布从梵文译成藏文并进行审定而成。从前各地未发现解读与阐释该书的文本，故在直贡噶举派大国师端智嘉布、扎西仁青和觉巧白桑等欲知并实践拜师之道的众学者的特别祈请下，宗喀巴依据续藏理论，深入结合教学实践，1403 年在热振寺寂静处岩狮脚下撰写了《上师五十颂释圆满求学之愿》（བླ་མ་ལྔ་བཅུ་པའི་རྣམ་བཤད་སློབ་མའི་རེ་བ་ཀུན་སྐོང），贾曹杰 · 达玛仁钦负责笔受。后来宗喀巴高足贵译师 · 雄循努白从梵典藏译了《上师亲近承事释难》（བླ་མའི་བསྙེན་བཀུར་གྱི་དཀའ་འགྲེལ），实为《上师五十颂释难》（བླ་མ་ལྔ་བཅུ་པའི་དཀའ་འགྲེལ）。བསྟན་འགྱུར་དཔེ་བསྡུར་མ་དེབ་ཞེ་གཅིག་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1999: 593-666; རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་འབུམ་ཀ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2012: 251-297.

因，比红色和黑色能怖金刚大威德具有更多殊胜方便法门。”因此，克主杰从此开始，即以能怖金刚大威德作本尊。并向宗喀巴启问：“能怖金刚大威德有哪些特别殊胜的方便法门？”宗喀巴吩咐他道：“那么，先作曼荼罗广供吧！”于是供曼荼罗之后，宗喀巴授予静猛结合而修诀窍的基础上，详细讲授了被至尊文殊师利摄受之因，及与其余二者相异的诸差别。那时，克主杰为获得能怖金刚大威德之灌顶而殷勤祈请，因此宗喀巴亲自绘制坛城图案，授予十三尊能怖金刚大威德之灌顶、七观察续、三观察续、四瑜伽次第导文等密乘法脉。最后，宗喀巴对克主杰喜曰：“汝必将成为善于概括四方一切佛法之道了达的实践者”，[31] 同时宗喀巴将脱落的一齿亦赠予克主杰，详见于《赠齿授记》（ཚེམས་ཡིག་ལུང་བསྟན）[32]。

藉此，克主杰对至尊宗喀巴生起坚固不退的虔诚之信，在宗喀巴座前，圆满听受了一切经典及其密意阐释诸论的心要，即诸佛菩萨必行的唯一大道——菩提道次第导文耳传诀窍除障增益法，以及龙树和慈氏二大车轨无垢理路疑难、金刚四续方面的诀窍，尤其于甘丹朗杰林寺中向宗喀巴献上会供妙轮为首的无量供养，并敬献纯金曼荼罗而恳请开示，因而为期十个月的时间内，宗喀巴持续不断地白天为他讲授续藏和显宗诸大论，夜间为他逐一讲授生圆二次第诸诀窍，特别是一切亲自了悟的关要问题不间断地予以灌输。克主杰对于所有讲授的内容，就连每一句的背后深藏的隐义都无任何遗漏地悉数铭记于心，并结合自己的实践体验获得彻底的证悟[33]。

那时，克主杰在一切遍智宗喀巴莲座前，通过敬献会供妙轮为主的无数供养以及纯

31 “བསྟན་པ་ཐམས་ཅད་གྲུ་བཞི་ལམ་གྱིས་འཁྱེར་ཞེས་པ”一句，最早出自噶当派创始人仲敦巴的语录。因为宗喀巴在《菩提道次第广论》中阐明该论的四大殊胜之首“一切圣教互不相违而证悟之殊胜”最后结束时引证了这一句，他讲到：“善知识敦巴仁波切亦曰：‘能以四方之道，善于摄持一切圣教者，谓吾师。’此句富有极大的观察意义。如此以来，这一教授能够摄受显密一切关要精义，进而悉数用于一个补特伽罗成佛觉悟之道而加以正确引导。故此具足‘一切圣教互不相违而证悟’之殊胜”，这是菩提道次第论中常用的一句话，其关键词是“四方之道”，对此有多重诠释。རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་འབུམ་པ་པོད། ཟི་ལིང་། མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1985: 15-16; དགེ་ཆོས་རིན་ཆེན་སྤུངས་པའི་རྩ་འགྲེལ། པེ་ཅིན། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1991: 12, 350; ཨ་ཀྱཱ་ཡོངས་འཛིན་བློ་བཟང་དོན་གྲུབ་ཀྱི་གསུང་འབུམ་སྟོད་ཆ། ལན་གྲུ། ཀན་སུའུ་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2011: 64-65; 法尊：《宗喀巴大师集》（第 1 卷），北京：民族出版社，2000：37。

32 该文主要内容是根据文殊师利的授记，后来在今西藏山南地区桑日县沃喀乡境内的曲隆之地，宗喀巴将脱落的一齿赠予克主杰，并曰“须弥山前如立黄金山，赐予举世无双格勒汝”（ལྷུན་པོའི་དྲུང་ན་གསེར་རི་ལྟ་བུར་གནས། །འགྲན་ཟླ་མེད་པའི་དགེ་ལེགས་ཁྱོད་ལ་སྦྱིན། །）。七日后打开一看化为文殊师利一尊，其周围沾满了镶嵌式的大量舍利子，进而赠与贾曹杰和德增巴为代表的学僧。300 年之后，名为曲嘉的班智达将之迎请至印度金刚座和摩揭陀等地，意为传遍世界各地。后来，卫藏地区难见此书，多麦卓尼地区具足博闻慧眼的杰增丹巴 · 桑杰仁钦因不忍此书失传而广为发心捐赠成册。宗喀巴牙齿化为闪闪发光的舍利后天然形成的文殊师利等，后来供奉于甘丹寺的昂觉康。རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་འབུམ་ཀ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2012: 175-176; ཕུར་ལྕོག་ངག་དབང་བྱམས་པ། གྲུ་ས་ཆེན་པོ་བཞི་དང་རྒྱུད་གྲྭ་སྟོད་སྨད། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2008: 29.

33 མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ་ན་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 422-423.

金曼荼罗而作祈请，故单独获得了宗喀巴不共殊胜的秘密行传和金刚密乘的诀窍为代表的大量隐藏的秘诀。所以，宗喀巴对克主杰特别讲到 ：“现在我已把所有诀窍圆满传授给你了，这些密乘论著中的疑难关要部分结合自己的实修而作笔记并加以修持实践。将来若遇个别具器化机的可造之材，将其传授。我的这些显密论著的密意，你可作出可信而清净的解读和阐释之作，尤其要广为弘扬甚深中观正见和我的密乘思想。”[34] 宗喀巴这样把教法全部圆满托付给克主杰了。

复次，在宗喀巴心传高足贾曹杰 · 达玛仁钦[35] 和持律大德 · 德增扎巴坚赞[36] 等门下，克主杰还听受了大量诀窍。

---

34 克主杰讲授宗喀巴密宗思想的同时，还著有大量《时轮》和《密集》方面的经典之作。萨迦派的俄钦贡噶桑布对于宗喀巴的喜金刚之身坛城妄生诽议。于是，克主杰挺身而出撰写《粉粹惯于倒行逆施的邪说谬论 · 天钢之轮》，从所依身坛城、能依身坛城、梵文续藏未论等三个层面逐一断除争论，使对方理屈词穷。一世达赖喇嘛名作《在那东方雪山顶上》（ཤར་གངས་རི་མ）中所云 ：“总之如今雪域高原上，自己声称护持佛法者，他人视为谤佛之祸首，见此情景悲痛而欲绝”，就是讽指俄钦贡噶桑布。མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ་ཁ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 1-77; རྒྱལ་དབང་དགེ་འདུན་གྲུབ་ཀྱི་གསུང་འབུམ་དེབ་དགུ་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2013: 418-419; པཎ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པ། བཀའ་གདམས་གསར་རྙིང་གི་ཆོས་འབྱུང་ཡིད་ཀྱི་མཛེས་རྒྱན། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2001: 148-149; མཁར་ནག་ལོ་ཙཱ་བ་དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་མཚོ། དགའ་ལྡན་ཆོས་འབྱུང་དཔག་བསམ་སྡོང་པོ་མཁས་པ་དགྱེས་བྱེད། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2013: 217; སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ། དགའ་ལྡན་ཆོས་འབྱུང་བཻཌཱུརྱ་སེར་པོ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1991: 238; དགག་ལན་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། ཁྲིན་ཏུའུ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1997: 1-68.

35 贾曹杰 · 达玛仁钦（རྒྱལ་ཚབ་དར་མ་རིན་ཆེན། 1364-1431 年），1364 年出生于今西藏康马县乃宁寺附近，自幼在乃宁仁钦坚赞足下求学，依止仁达瓦 · 雄努洛珠和噶许巴 · 仁钦多杰为导师，系统闻思因明、般若、中观、俱舍论、律藏为主的显宗理论和金刚密集、时轮为首的密乘经典，进而成为仁达瓦七大博学弟子中的辩论第一。他对陈那论师的《集量论》和法称论师的《释量论》《明量论》《正理滴论》《相违相属论》《观相属论》以及萨班的《量理藏论》和宗喀巴的量理道论思想均作了注疏，占他的《文集》的一半（以卫藏木刻版为例，《贾曹杰文集》共约 3014 叶，仅量理论著部分就达 1468 叶），可谓是整个藏族量理学科史上独一无二的集大成者。他曾经赴卫藏各地游学辩论十大理论体系，尤其与堪钦雅德和绒敦 · 释迦坚赞辩论全胜后，以“噶举巴”之名享誉雪域高原，藏族传统教育史上的“噶举巴”学位名始于他，之前只有四大理论体系的游学辩论之风。25 岁时受得比丘戒后，赴拉萨等地继续游学辩论，那时听闻宗喀巴之名，故寻其辩论，不料被宗喀巴功德折服，从而成为宗喀巴的首座高足。在 21 年的时间里，从身语意三门虔诚依止宗喀巴为根本导师，协助他创建甘丹寺，进行讲学释难。宗喀巴圆寂之前，赠予他宗喀巴的班智达学位帽和披风大氅，以示委任为甘丹寺赤巴的后继之人。于是，在德增巴和克主杰为主的宗喀巴众门徒极力推举之下，1419 年入主第二代甘丹寺金席宝座，从此被称其为“贾曹杰”。他主持甘丹寺为首的格鲁派初创阶段的各项工作 13 年，功勋显著。1430 年，他从后藏把克主杰邀请到拉萨，翌年正式委任为第三代甘丹寺之主，自觉卸任甘丹寺赤巴一职。次年 5 月 8 日圆寂于布达拉宫，享年 69 岁。他一生培养了大量学者，论著被奉为格鲁派各大学派必修的圭臬。རྒྱལ་ཚབ་རྗེའི་གསུང་འབུམ་པོད་བརྒྱད་ཀྱི་བདག་ཉིད་ཅན། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2013; ཇོ་ནང་རྗེ་བཙུན་ཏཱ་ར་ནཱ་ཐའི་གསུང་འབུམ་པོད་ཞེ་བཞི་བ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2008: 46.

36 德增 · 扎巴坚赞（འདུལ་འཛིན་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན། 1374-1434 年），宗喀巴门徒中成就伟业的五大高足之首，1374 年出生于乌茹上部的章地，自幼在直贡丹萨梯寺依止直贡聂尼仁波切求学，并担任侍寝官。随后，在扎蔡卜系统学习律藏，依止喀雅尔为密乘导师潜心闻思，对于布顿仁钦珠所著密乘理论无一不通晓。其后依止宗喀巴为根本导师，无论对于理论知识的闻思还是实践体验的证悟都成为功德无边无际的大德。因此某一时讲授《教诫广论》之时，宗喀巴高度评价到 ：“正如德增巴这样的贤哲如今在印度也非常罕见。”

（七）十大誓愿

宗喀巴圆寂后，克主杰大部分时间驻于顶金山（རི་བོ་མདངས་ཅན），对于宗喀巴的显密诀窍，每日分作四期勤勉修习体验。故此，从拜师之道开始直到无学双运为止的显密二乘之全部道体获得无上究竟证验。为后世众所化之机，纵是释迦牟尼佛再次降临，除此之外并无可授之法。当时克主杰获得了前述这样殊胜的显密甚深诀窍，证悟切莫仅仅流于表面的言说，而必须应用于自续内心领受，并作深入体验以达究竟。为了教诫这样的思想，克主杰特此誓愿如下：

南无咕如曼泽廓喀雅！[37]

谨向一切上师、诸佛菩萨，以及成就悲愿心力、具足无碍本智慧眼众前，我以极大恭敬顶礼并皈依！

今以我清净增上意乐之诚心，我所立一切誓愿，唯愿无碍究竟而成就圆满！

缘他油然生起大悲心，丝毫不顾自己的安乐，
对于为他难量之行境，无量难忍苦行不厌烦，
发心以达究竟众生友，百善根源具恩上师尊，
佛子胜者足下行敬礼，彼等面前接受清净戒，
除了三戒律仪界定外，还有什么许诺的事项？
但我仍随染污烦恼转，放逸随行习气之力强，
故此多为颠倒而行事，对此我欲心生正念知，
诸佛及其护法众神明，再祈作证强烈之信念，

[接脚注 36]

凡是宗喀巴的学生，他都上过课，故他培养的人才难以计数。他一生中著书无数，比较著名的是《比丘教诫广论》《沙弥教诫》《三律仪》《律藏起源及事记》为首的律藏方面的论著；宗喀巴所著各类密乘修法坛城的补遗、开光仪轨、总摄胜乐之轮外供、依密集不动金刚堆之前发供养方便法门、五尊智布方便法门勒俄巴之坛城仪轨、红黑方便法门、金刚界之坛城仪轨、普明大日如来仪轨、续藏行部解说、依续藏事部三种姓仪轨实践等密宗方面的论著等，合集约有两函文集。他曾担任哲蚌寺创建者嘉木样却杰扎西班丹受比丘戒时的羯磨师；1409 年起，全权担负起修建甘丹寺的监工重任，宗喀巴圆寂后他用 18 大升重量的纯银修建灵塔，并力排众议推举贾曹杰入主甘丹寺金席宝座，从而得以形成格鲁派举贤任能的甘丹赤巴制度。宗喀巴圆寂后，为了尽善，贾曹杰建立了增默蔡寺，很快聚集了 800 余学僧。最后于 1434 年圆寂该寺中，享年 61 岁。这一年克主杰年近 50 岁，正在担任甘丹寺之主。ལས་ཆེན་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། བཀའ་གདམས་ཆོས་འབྱུང་གསལ་བའི་སྒྲོན་མེ། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2003: 726-731; པཎ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པ། བཀའ་གདམས་གསར་རྙིང་གི་ཆོས་འབྱུང་ཡིད་ཀྱི་མཛེས་རྒྱན། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2001: 61-62; སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ། དགའ་ལྡན་ཆོས་འབྱུང་བཻཌཱུརྱ་སེར་པོ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1991: 71-73; འཇམ་མགོན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་རྣམ་ཐར། ཟི་ལིང་། མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1981: 603-629.

37 “ན་མོ་གུ་རུ་མཉྫུ་གྷོ་ཥཱ་ཡ”，这是梵文音译的转写体，意为“敬礼文殊师利”。

沙门我立修善之十誓，自此开始今生存活期，
宁可舍生亦决不食言，我若违犯可视畜生类，
佛及菩萨眷属唾弃之，护法诸神挖取我心脏！

如是祈请诸尊垂慈鉴察，克主杰所立十大誓愿，随说而详见于如下 ：

第一誓愿 ：任于何时，决愿将护他心。除了极为稀有的具法等特殊的个别事业之外 ：任于何时，决不发表关乎军事、盗匪、社稷等扰乱不安的言论。

第二誓愿 ：通过等起过患或无记性未作全面观察而引起的诸过，只为消除这些过失的具法饶益为唯一目的而言说之外，决不作自身心续相异的任何人，专门指名道姓而指责其身、语、意三门的点滴细微过失的言论。

第三誓愿 ：总体而言对于自己的要求是丝毫不引发扰乱他人心续之心，然而以此方式确实具有饶益他人之时的坚定信念，或可行事。否则，有别于自续相异的有情众生，以及除此之外的其他无生命的可作诸境，亦决不言点滴恶毒之语。

第四誓愿 ：为了具法事业，通过安住于念知，必须观察的对象用心作思。除此之外，任于何时，对于师友、名利、扰闹、爱憎等境况，决不掺杂烦恼之心予以观察。

第五誓愿 ：偶尔因生病或长途跋涉而极度劳累之时以外，凡作修善事务的任何时候，决不作卧榻、倚靠、戏语、狂饮暴食等无益于具法之举，并杜绝这类易生懒惰，不斩断祸根，却视而不见，继续堕落下去的恶习。

第六誓愿 ：我若拥有资具并将其施与他人时，除非成为我的善业损减之缘及增长之障碍，或者必将成为有害于彼境，或者早已转向并用于专为其他具法事宜及其他对境。否则，任何人向我乞求何种器物用具，无论优劣精粗，决舍悭吝之心，即以欢喜之心施与他，还为圆满菩提而作回向。

第七誓愿 ：任于何时，凡对我或我的亲友、财富、侍从、眷属等任何人和事，任何人所作任何伤害、诽谤、辱骂、揭发，乃至杀害生命等一切行径，我决定努力克制自己初生不安、恼怒，随结仇恨，由此而来的哪怕是轻微的言行举止失态之过，决不生起予以报复的心念。相反，通过直接或者间接地方式广发利他饶益之心，为此竭尽全力而作祈愿善哉。

第八誓愿 ：除了由我作灌顶导引、法脉传承、开示诀窍、讲授显密、七期

开光、护摩火供仪轨等所得供养酬金，以及拟用于善法方面的开支、必须备用的日用品如缝制的衣裳、炊事及其用具为例的暂时受用衣食之外，其余但凡大小资具，决不为私利据为己有，当致力于唯积福方便而施舍。凡我所作四句偈颂以上法施，亦悉数归于菩提心。

第九誓愿：通过只为正法清净之心，凡对经典义理执持颠倒分别认识予以驳斥。除此之外，对于其他任何一位师友，决不作丝毫不敬而毁誉之言，当自觉赞颂其功德。无论身份尊贵还是卑贱的任何人，他们所具足的因、果、利济三圆满及其殊胜功德何等具法之相，凡我亲眼目睹或亲耳所闻者，决不眼红，更不因不忍而引发丝毫嫉妒之痛，而应即刻修随喜他人功德之心。

第十誓愿：因疾病、盗贼等凶猛厄运侵害而成依他性，不能自主修行之外，直到生命结束为止，每个昼夜必将持续不断地践行十项常规善举。也就是说，每日六期勤修愿众生证得菩提之心以及为使众生觉醒成佛而自己践行六度的广发菩提之心的摄略仪轨[38],尤于上午勤于观修愿证菩提之心和自己受用的菩提心戒之广大仪轨。同时结合这两种菩提修心所缘之相，每日四期善加观想实践。并且，自己的一切言行举止决不能脱离上述两种菩提修心而任随心思放逸，时常依正念知而勤勉自己向善。为了彻底摧破世间图谋眼前安乐之心的对治，依菩提道次第中的下、中士道的主要所缘之相，必须应适量时程而勤于观修四期，仍需如前不忘失正念知。并且，潜心修持无上密宗坛城的能依所依等无任何遗漏的圆满四期瑜伽[39]。

如是我立心许之十誓，既非不愿而他人之托，
亦非欠虑而信口开河，更非无法成就之空谈，
而是自我审查之总结，因而只要精进便可行，
获得成就方见其大用，故此佛子希有诸善行，
心生崇敬之信的人们，诸佛菩萨护法神明前，
祈作鉴证以此立誓约，是故宁可舍身亦守约，

38 藏文“ཐུན་དྲུག”，亦有译为“六座”。藏传佛教把每天学习实践课时间安排为四个或六个时段，即拂晓黎明、上午、中午、傍晚四个时段为四期或四座。在此基础上，增加上半夜和下半夜两个时间，便是六期或六座。关于这方面，克主杰著有《六期（座）瑜伽实践方法次序而编》，མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ་ཏ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 437-446.

39 这篇重要文章收录于《克主杰文集》拉萨雪木刻版第10函第4部，因其重要性，东噶教授把这十大誓愿精简成十条。མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ་ཐ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 540-544; དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2002: 1072-1073.

此等不弃再向诸佛子，除此无量伟大诸善行，
意乐加行尤为转增上，由此彰显三时诸善举，
合一而为吾的诸生世，愿得希有明师随摄受，
行愿菩提二心终不弃。践行伟大佛子广大行，
通过无畏殊胜之心力，截至生死流转的边际，
圆满执持胜者之正法，并获文殊摄持而祈愿！[40]

如是，按照大乘车轨诸师和文殊师利宗喀巴如何阐释佛陀思想，克主杰对于显密无余圆融的道体，除了勤于修习其心要为主要任务之外，一刻都不松弛、懈怠而立下以上誓愿。同时，为其他有缘者广为讲授和传播宗喀巴无垢清净的显密思想。还应法王达波饶丹巴的迎请[41]，莅临贝阔确德寺[42]，培养了大量执持宗喀巴善规宗风的学僧团队，做出了

40 该文题记上写到：“此文于兔年伟大神变之翼宿月 8 日，多闻比丘格勒贝桑于联切林寺心许而写成。”克主杰一生总共经历了五次“兔年”，分别为 1387、1399、1411、1423 和 1435 年。结合克主杰的生平事迹，1423 年撰写《十大心许誓愿》的可能性较大。该文的撰写地点“联切林寺”（ལྷས་བྱིན་སྒྲིང་གི་གཙུག་ལག་ཁང）的拼写似乎略有不同。克主杰所造《宗喀巴殊胜功德略赞起信大海》的题记中写到“མང་དུ་ཐོས་པའི་བཙུན་པ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོས་ལྷན་བྱེ་སྒྲིང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་སྦྱར་བའོ། །”。因此，联切林寺的拼写应为“ལྷན་བྱེ་སྒྲིང་གི་གཙུག་ལག་ཁང”，坐落于今西藏日喀则市桑珠孜区联乡切林村。这里不仅是四世班禅 · 洛桑确吉坚赞的诞生地，而且是克主杰胞弟巴索 · 确吉坚赞的根本据点联巴索群德寺所在地，更是二世班禅 · 索朗群列和三世班禅 · 洛桑端智的出生地，并与他们所建的万萨寺毗邻。克主杰昆仲与二、三、四世班禅在此结下了殊胜的渊源关系。མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ་ཏ་དང་ཐ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 379, 544; པཎ་ཆེན་བློ་བཟང་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་པོད་དང་པོ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2009: 2, 353, 388.

41 法王达波饶丹巴（ཆོས་རྒྱལ་བདག་པོ་རབ་བརྟན་པ），是指江孜法王饶丹贡桑帕，1389 年出生于萨迦政权管辖的夏喀巴官家，其父系从多康丹玛地区迁徙至此，因长于书法而被聘为萨迦政权秘书，进而为萨迦政权攻打藏南珞巴和门巴等部族立下战功赫赫，以“夏喀瓦”之名成为后藏江孜地区之主。江孜法王年幼时担任帕竹大司徒绛曲坚赞的侍寝官，不久被委任为江孜宗本。1413 年在父辈帕巴贝桑波和帕巴仁钦的基础上，邀请克主杰主持江热寺。次年搭建年楚河江热大桥，1418 年将原来江热寺中的学僧合并以后建立白居寺，由克主杰主持，每一座佛殿竣工后几乎都要邀请乃宁寺第四十二代堪布嘉木样仁钦坚赞举行开光仪式。最后因克主杰与绒敦 · 释迦坚赞二人辩论之事，江孜法王从中作梗阻扰，他们之间心生芥蒂，克主杰离开白居寺，移住今白朗县境内的顶金寺。随后江孜法王再三邀请，克主杰始终没有返回，并致予江孜法王《在日敖顶金山上证悟宣言》和《致绒敦 · 释迦坚赞之教授》，这两篇收录于《克主杰文集》第 9 函第 10 部《散论合编》第 25、28 部，本文中有全译文。由于他们二人之间发生这样的小插曲和门户之见，故《汉藏史集》和《后藏志》等非格鲁派学者所著史籍中除了江热寺之外，关于克主杰与江孜法王一并建立白居寺一事几乎只字不提。此外，藏文古典文献史上赫赫有名的江孜天蚌写本《甘珠尔》也是由他主持完成，共有一套墨写本和一套金写本两种。这样功德圆满后，江孜法王于 1442 年去世。འཇིགས་མེད་གྲགས་པ། རབ་བརྟན་ཀུན་བཟང་འཕགས་ཀྱི་རྣམ་ཐར། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1987: 8-14, 43-50, 60-169; དཔལ་འབྱོར་བཟང་པོ། རྒྱ་བོད་ཡིག་ཚང་ཆེན་མོ། ཁྲིན་ཏུའུ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1985: 371-400; ཇོ་ནང་རྗེ་བཙུན་ཏཱ་ར་ནཱ་ཐའི་གསུང་འབུམ་པོད་ཞེ་བཞི་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2008: 49-65; 王尧、陈庆英编：《西藏历史文化辞典》，拉萨：西藏人民出版社，杭州：浙江人民出版社，1998：10-11。

42 [见下页脚注 42]

广利正法的事业。

（八）绒敦 · 释迦坚赞发布辩论公告

克主杰 43 岁之时，也就是火阴羊年（1427 年），江孜法王饶丹巴从卫地迎来了绒敦·释迦坚赞[43]，声称要与克主杰进行辩论，克主杰应允了。这个消息很快传遍了卫藏各地，许多智者赶来见证。并且，搭建起了辩论台，堆起了《甘珠尔》和《丹珠尔》，还约定了辩论时间。绒敦 · 释迦坚赞自忖无力与克主杰对辩，因而他和江孜法王饶丹巴只有设法规避了。于是，克主杰善说论主格勒贝桑以甚深无畏妙音朗诵了如下 ：

---

42 白阔确德寺（དཔལ་འཁོར་ཆོས་སྡེ），即今西藏江孜县白居寺，1418 年在江孜法王饶丹贡桑帕的资助下由克主杰创建而成。为纪念释迦牟尼佛初转四谛法轮，该寺仿照蔡公堂的建筑风格设计，主要以密宗众本尊眷属为塑像和壁画题材，又有藏传佛教诸派师承图像，圆满彰显了宗喀巴首倡的“一切圣教互不相违而证悟之殊胜”的文化和谐思想。继松赞干布建立的吐蕃四座镇节寺及隆唐卓玛喇宫等五座之后，贝阔确德寺是雪域高原寺塔合为一体的典范，后世不断被仿造。这之前克主杰还主持江热寺，故克主杰得名“克主江热巴”或“江热堪布”。博东班钦所著《江孜法王传记起信麦穗悉地降雨》于 1421 年写成，因此关于克主杰出任江热寺堪布之外，其新建白居寺以及江孜法王晚年的事迹不详。འཇིགས་མེད་གྲགས་པ། རབ་བརྟན་ཀུན་བཟང་འཕགས་ཀྱི་རྣམ་ཐར། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1987: 43, 60-169; པཎ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པ། བཀའ་གདམས་གསར་རྙིང་གི་ཆོས་འབྱུང་ཡིད་ཀྱི་མཛེས་རྒྱན། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2001: 67-76; རྗེ་བཙུན་ཏཱ་ར་ནཱ་ཐ། མྱང་ཆོས་འབྱུང་། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1983: 52-54, 91-94; མཁར་ནག་ལོ་ཙཱ་བ་དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་མཚོ། དགའ་ལྡན་ཆོས་འབྱུང་དཔག་བསམ་སྔོན་པོ་མཁས་པ་དགྱེས་བྱེད། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2013: 20-22, 222-223; སེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ། དགའ་ལྡན་ཆོས་འབྱུང་བཻཌཱུརྱ་སེར་པོ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1991: 75-76, 244-245; སི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ། དབུས་གཙང་གནས་ཡིག ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1999: 284.

43 绒敦 · 释迦坚赞（རོང་སྟོན་ཆེན་པོ།1367-1449 年），1367 年出生于嘉绒地区的协玛觉之地，自幼随父学习苯教知识，取名“喜饶维色”。他著有苯教方面的论著，被当地尊为顶礼膜拜的上师，如后藏的曼日寺建立者喜绕坚赞就是他的弟子。十八岁时他游学于卫藏地区，在桑普寺林朵巴 · 仁钦朗嘉门下接受菩萨戒，在贡敦 · 洛珠旺秋门下系统闻思俄译师罗丹喜饶一脉相传的经典理论和中观自续派哲学思想。二十二岁时，他在澎域卓萨堪钦贡噶坚赞和玛尔敦门下受比丘戒，得名“释迦坚赞”。二十七岁时，在今山南地区的乃东丹萨替依止雅周桑杰培听受萨迦派传承的显宗理论，其后在大乘法王门下听受萨迦派的密乘理论。从此主攻俄译师罗丹喜饶和萨迦派的显宗理论。五十岁左右时，绒敦大师赴定日和昂仁梅域等地朝圣。六十一岁时受卫藏各地地方官员们的邀请成为座上宾。1435 年六十九岁时，他赴澎域今拉萨市林周县遍玉谷仿照桑普寺建立那烂陀寺，终生从事教学工作，他特别强调 ：“那烂陀寺法台上塑造俄罗译师和萨班之像必将利于弘法事业”。1449 年绒敦大师圆寂，享年八十三岁。他一生培养了一批萨迦派学者，并著有大量论著。绒敦 · 释迦坚赞是宗喀巴圆寂之后、克主杰出任甘丹赤巴之前名扬卫藏的学者，被列为萨迦派显宗理论的三大智者之一。不过，萨迦堪钦桑杰平措和东噶教授对他的评价是，绒敦 · 释迦坚赞的主要法脉传承为俄译师罗丹喜饶和萨迦派，尤其对般若和中观自续派的贡献突出。རོང་སྟོན་གསུང་འབུམ་ཀ་པོད། ཁྲིན་ཏུའུ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2008: 2-57, 81-176; པཎ་ཆེན་ཤཱཀྱ་མཆོག་ལྡན་གྱི་གསུང་འབུམ་མ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2013: 239-292; ས་སྐྱའི་ཆོས་འབྱུང་གཅེས་བསྡུས་དེབ་བཞི་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2009: 345-346; རྗེ་བཙུན་བསམ་གཏན་རྒྱ་མཚོ་དཔལ་བཟང་པོའི་གསུང་འབུམ་པོད་དྲུག་པ། ཁྲིན་ཏུའུ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2009: 214; དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2002: 1928-1929; བཙན་ལྷ་ངག་དབང་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱི་དཔྱད་རྩོམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། ཁྲིན་ཏུའུ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2004: 179-191.

嗡，愿吉祥如意！

善慧妙语善说之花鬘，名称显耀理路具芬芳[44]，

具德智者众首居冠者，静息弘扬佛教而祈愿。

妙乘种姓能量匪浅成于资粮双宝界，智慧飞马载日无碍运行所知天空中，

经典如海衣裳大地普照义理之光芒，空前至宝明日岂能萤火微虫同行乎？

然而绒地之释迦[45]，怀恨正法诡异者，

执持辛饶理论幢[46]，幼稚而自视智者，

各自距远而住时，再三声称与我辩，

然藏诡谲之心计，花花肠子般仙人，

如诅咒连发公告，不知何时到此地，

却现畏缩又胆怯，还装愧疚而懊悔，

无依而寻求依靠，具德月称光芒前[47]，

欲作寻隙愚昧者，吾以理路之金刚，

---

44 这里的“善慧”即“洛桑”，“名称”即“扎巴”，这两个词镶嵌于句首，隐含宗喀巴的名号。

45 绒地之释迦（རོང་སྐྱེས་ཤཱཀྱ），绒地指出生于嘉绒地区，今四川省阿坝州境内。释迦指其名，这里指绒敦 · 释迦坚赞。རོང་སྟོན་གསུང་འབུམ་ཀ་པོད། ཁྲིན་ཏུའུ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2008: 2-57, 81-176; ས་སྐྱའི་ཆོས་འབྱུང་གཅེས་བཏུས་དེབ་བཞི་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2009: 344-348.

46 辛饶（གཤེན་རབ），是指辛饶弥沃切，相传西藏苯教的创始人。这里是指绒敦 · 释迦坚赞为苯教徒，故对佛教有所怀恨。如果我们从其高足班钦释迦确丹所著《绒敦 · 释迦坚赞传记 · 妙信戏海》来看，绒敦 · 释迦坚赞出生的家庭不仅世代信奉苯教，而且其父为精通苯教九乘理论的世袭喇嘛，因而绒敦 · 释迦坚赞自幼系统听受其传承，并开展了富有成效的讲辩著三业，直到 18 岁离开家乡。后来，他赴藏常驻于桑普寺闻思噶当派俄译师传承的经典理论，晚年建立那烂陀寺，执持萨迦派的俄系、蔡系、宗系三大传承体系中的蔡系。此外，《青史》中亦记载，绒敦 · 释迦坚赞出生于嘉绒地区的苯教世家，主要遵循雅德堪钦 · 桑杰贝的学统。克主杰在此这样贬低绒敦，与当时江孜法王和绒敦二人出尔反尔，戏弄他不无关系。关于绒敦与苯教的关系，近年囊秀格桑雍仲所著《绒敦生平传记》中有详述，故不予赘述。འགོས་ལོ་གཞོན་ནུ་དཔལ། དེབ་ཐེར་སྔོན་པོའི་སྟོད་ཆ། ཁྲིན་ཏུའུ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1986: 1258-1260; རོང་སྟོན་གསུང་འབུམ་ཀ་པོད། ཁྲིན་ཏུའུ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2008: 81-82; པཎ་ཆེན་ཤཱཀྱ་མཆོག་ལྡན་གྱི་གསུང་འབུམ་མ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2013: 239; རྗེ་བཙུན་བསམ་གཏན་རྒྱ་མཚོ་དཔལ་བཟང་པོའི་གསུང་འབུམ་པོད་དྲུག་པ། ཁྲིན་ཏུའུ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2009: 214; སྣང་ཞིག་དགེ་བཤེས་སྐལ་བཟང་གཡུང་དྲུང་། རོང་སྟོན་ཆེན་མོའི་སྐུ་ཚེའི་མཛད་འཕྲིན་ལེགས་པར་བཤད་པ་གཟུར་གནས་དགྱེས་པའི་མཆོད་སྤྲིན། ནང་ཁུལ་དཔར་མ།

47 具德月称（དཔལ་ལྡན་ཟླ་བ），指中观应成派代表人月称，所造《中论能显明句释》《入中论》《五蕴论释》等大量论著收录于《丹珠尔》。བསྟན་འགྱུར་དཔེ་བསྡུར་མ་དེབ་ང་དགུ་དང་དྲུག་ཅུ་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2000: 3-1808, 3-512, 513-932, 1535-1605.

将其彻底破除之，导师善说能明光[48]，
欲以嫉妒大树蔽，邪说如林密布尔，
吾今将其化为灰，如此明确而声明。
尔时心悸的这厮，此等吾未遮止矣[49]，
口出如此无赖话，难以掩盖谎言故，
寻洞逃窜而规避，如脱羞耻之外衣，
松弛戒律之腰带，愚昧学徒之恶语，
暗幕遮蔽下自乐。此处智者辩论等，
不宜开展之推辞，寄望于施主权威，
转告我宽恕为谢！经典义理逐浪者，
遍游论海诸寺院，如龙之首贤哲众，
莅临此地见证者。彼所依靠的施主，
其语严令威慑下，各自遣返如投海，
辩论坛城未周圆。如此不能现身者，
且发畏语莫忘记，将来汝对智善说，
切勿暗自作诽谤，以此劝诫彼负者。
惯于不实妄言徒，无耻难以置信众，
如牧之理众贤宣。

48 导师（བླ་མ），指克主杰的根本导师宗喀巴。在班钦释迦确丹所著《绒敦 · 释迦坚赞传记 · 妙信戏海》中讲述绒敦 · 释迦坚赞举世无双的辩才时，共罗列了与当时名冠学界的七人辩论而胜的情况，其中首列的便是宗喀巴。其辩论情境如下 ："绒敦 · 释迦坚赞在布达拉宫拜见宗喀巴，当时他们围绕般若之道次第问题展开辩论，致使宗喀巴无奈应许《现观庄严论》非般若之道次第的主张，使他黯然失色。但因无偏见，随喜供献一批身旁的黝黑绸缎"。这是否属实仅从宗喀巴《现观庄严论广疏善说金鬘》和《菩提道次第广论》以及《辨了不了义论》等论著中容易获得答案，因为宗喀巴的这三部重要论著之首就明确阐明了"《现观庄严论》是般若道次第的核心"。不仅如此，1382-1385 年间宗喀巴在蔡公堂系统拜读《甘珠尔》和《丹珠尔》的基础上，撰写了《现观庄严论广疏善说金鬘》。这期间绒敦还在嘉绒地区，尚未来到卫藏。རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཆེན་པོའི་གསུང་འབུམ་པ་ཕ་ཙ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2012: 3, 2, 367-557, 2; རོང་སྟོན་གསུང་འབུམ་ཀ་པོད། ཁྲིན་ཏུའུ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2008: 122-123; པཎ་ཆེན་ཤཱཀྱ་མཆོག་ལྡན་གྱི་གསུང་འབུམ་མ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2013: 267.

49 从《绒敦 · 释迦坚赞传记 · 妙信戏海》来看，克主杰所云绒敦 · 释迦坚赞执持中观自续派思想，讥毁月称论师是可信的。萨迦堪钦桑杰平措和东噶教授对他的评价是"绒敦 · 释迦坚赞对于般若和中观自续派具有重要的贡献"。其次，他对宗喀巴的思想进行批驳也是众所周知，而且后来班钦释迦确丹和贡然巴 · 索朗僧格等人对于宗喀巴的创新思想提出质疑也是受他影响。རོང་སྟོན་གསུང་འབུམ་ཀ་པོད། ཁྲིན་ཏུའུ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2008: 84, 104-106, 120-122; པཎ་ཆེན་ཤཱཀྱ་མཆོག་ལྡན་གྱི་གསུང་འབུམ་མ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2013: 240, 254-255, 265-267; ས་སྐྱའི་ཆོས་འབྱུང་གཅེས་བསྡུས་དེབ་བཞི་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2009: 345-346; དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2002: 1928-1929.

善逝正法住于雪山洼，十万论典如狮顶鬃严，
理路爪牙不堪具力者，唯我智冠雄狮自在天，
一发无垢理路之吼声，来犯千头傲象俯首退，
除我格勒贝桑部以外，还有谁能堪称论狮乎？[50]

如此大张旗鼓地发出无垢理智的吼声后，书写成文，并缝制张贴在江孜贝阔确德寺大门之上，让大众齐观。

这样两位智者所发无垢理路辩论的吼声，是为了弘扬正法而作，决非如今那些愚昧之徒一般，出自个人的得失爱憎而辩。对于此事，一切遍智克主杰特别讲到 ：“有人说 ：为了分辨法与非法而多辩争论者，实属尚未调服自己心续所致，故毫无意义。对于这些经典义理，按照各自的本宗修习，亦曾成就过诸多贤德之士。而且，一切诸法差异的本质属性趋于同一意趣，将其用作口舌之争，此乃贪欲、瞋恨、无明三者的根本，故不可取。并且说他们的这些主张被视为是尽善尽美的圆满功德”。[51] 如此所云之后，“大部分愚钝之辈将其视为‘该修法者是一位至善尊者’[52]，于是更加生起虔诚之信。他本人亦欢喜地接受这样的阿谀奉承，随同招来诸多名闻好利。……[53] 但是，通过旁征博引据理破除颠倒法理的邪说谬论被说成是‘心续尚未调服’之举，这就等于说比起佛陀和世界六

50 མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ་ཏ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 450-451.

51 在钦则·阿旺索巴嘉措译本上，在此断句以后，开始了另一些人的谬论，“又一众愚人说，‘学法皆主自宗，因而特生敬信，所谓以经教正理破除邪法，实为内心未调服耳！’凡此种种……”此处与原文有出入，参见其译本第 742 页。

52 郭和卿译本在断句上有问题，而且把“བླུན་པོ་ཕལ་ཆེ་བ་ཆོས་པ་རང་ཇོ་བོ་བཟང་ཞེས་དད་པ་ལྷག་པར་སྐྱེ”一句，译成“学法人都说自宗宗祖好而特别生信”似乎不妥，参见郭和卿译本第 623 页，这个问题同样存在于上述钦则 · 阿旺索巴嘉措译本。这两种译本似乎没有注意到这一段引自克主杰所著《三律仪摄要抉择品 · 佛法净化宝镜论》，མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ་ཏ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 148-371.

53 原文中此处有“བཤེས་གཉེན་ཚུལ་ཁྲིམས་དང་ལྡན་ཅིང་སེར་སྣ་ཆུང་བ་དང་། ཕན་སེམས་དང་སྙིང་རྗེ་ཆེ་བ་དང་སྤྱགས་ཀྱི་ནུས་པ་ཆེ་བ་སོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ཡོད་པས་ལྷ་སྙོམ་མ་ནོར་བར་སྒྲུབ་པ་ལ་འབྲེལ་བ་གང་ཡང་མེད།”这样一句。但是，雍增 · 益希坚赞似乎省略或遗漏了这一句，特作说明。མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ་ཏ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 355-356; ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན། ལམ་རིམ་བླ་མ་བརྒྱུད་པའི་རྣམ་ཐར། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1990: 425.

大庄严[54]为首的一切殊胜班智达、译师而言，唯有自己心续已被调服。由此观察，此等言论显然难以置信。同时，为了迎合普通大众尤其是在某些愚夫心目的威信，当然其目的只是为了不断地招来些许名闻好利，且不能失掉而逐步高升。为此，明知非法而却故意宣示为合理正法。试问心续从未调服的程度还有比此更高的吗？因为此生的些许利益而造此谤法之重大罪孽，不仅自欺欺人，还是令佛法衰败之举。正如《大圣研磨略经》所云：‘妄言正法为非法，及言非法为正法二者，都成谤法之业，并无差别’”。[55]克主杰如是说。

克主杰大师通过正确理路进行这样的破立，完全基于他内心实在不忍佛陀正法趋于衰败，以及不忍愚昧无知之徒杜撰似是而非的伪法，故决心舍弃自身而仅为爱护他人的殊胜之心起的善举。正如他所言：

非法宣示为如法，正法贩卖谋生者，
毁法仅剩其名称，见此情景何以忍？[56]

鉴于此，正如雄狮自在天一般的他们二位最为善巧智者通过无垢理路发出吼声，进行学术交流期间，愚昧而狡黠的宵小狐辈亦羼入其中，还散布：“不可持偏见，必将自取屈辱”。对此，佛经中云：“我及似我者就能把握补特伽罗之量，而补特伽罗难以把握补特伽罗之量，且易致失误”。因此之故，凡欲自求向善多福者，应该彻底舍弃损害圣者贤人们的一切恶业，积极恭敬侍奉之。

54 世界六大庄严（འཛམ་གླིང་མཛེས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱན་དྲུག）指古代南亚的六位佛教论师，即中观派的开创者龙树及其思想阐释推广者圣天、唯识宗的开创者无著及其思想阐释推广者世亲、量理学科的创始者陈那及其思想阐释推广者法称等六人。他们的代表性论著收录于《丹珠尔》（对勘本）第 55 卷第 1377-1383 页；第 56 卷第 1255-1319 页；第 57 卷第 3-82、270-423、771-855 页；第 65 卷第 725-773、882-917、932-945 页；第 66 卷第 3-661、717-868 页；第 67 卷第 468-492、1182-1230、1235-1283、1436-1482 页；第 70 卷第 987-1452 页；第 71 卷第 3-97 页；第 72 卷第 671-1343 页；第 73 卷第 3-1055 页；第 74 卷第 3-1562 页；第 75 卷第 3-184 页；第 76 卷第 3-490 页；第 77 卷第 3-388 页；第 78 卷第 313-333 页；第 79 卷第 3-911 页；第 82 卷第 997-1292 页；第 83 卷第 1159-1260 页；第 96 卷第 288-335、445-462、475-480 页；第 97 卷第 3-1151 页；第 98 卷第 863-950 页；第 111 卷第 3-38 页；第 114 卷第 937-941、949-972、1292-1342 页；第 120 卷第 696-713、1776-1779 页；བསྟན་འགྱུར་དཔེ་བསྡུར་མ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2000-2005.

55 བཀའ་འགྱུར་དཔེ་བསྡུར་མ་དེབ་རེ་གསུམ་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2008: 484-512.

56 མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ་ཉ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 148.

（九）克主杰在日熬顶金山上证悟宣言

至此，克主杰也就无心继续留在贝阔确德寺，于是赴日熬顶金寺，广行正法大业。这时江孜法王饶丹巴如到手的如意珍宝得而复失一般，心生难以忍受的懊悔，却又不敢亲自到克主杰座前直面请求，而对克主杰的侍从施与许多黄金，乞求转达再次诚邀莅临之意。然而未得克主杰的应允，并作诗如下：

愿吉祥！
是谁恩泽深厚令我心，生起极为坚固虔诚信，
无比导师座前行敬礼，必须铭记言语在此述[57]。
即曰：
于此甚深而广大正法，虽为圆满如意珍宝树，
只求饱腹口粮愚夫众，为作柴用挥霍而无余。
显密义理空中自在者，无碍善说能现光明日，
然于浊世因故坠落地，就连点燃草丛亦困难。
分辨功过慧眼已关闭，盲从愚人之外无别计，
故此自己虽握如意宝，然而视如渣秽废弃石。
即可驾驭难驯野马心，具此功能妙法之喜宴，
然彼追逐吐秽乌合众，如莲须根折断而抛弃[58]。
比佛珍贵殊胜之教授，齐全无误前无甘露续，
不顾辛劳悲悯而授予，却被劣缘凡夫违执毒。
伟大义理讲说化作舟，广大理论大海引渡时，
智力尚未发育如婴者，懒惰昏沉畏缩终不解。

57 藏文原文“གཅགས”本为“འཇགས”的未来式，意为“放在心上”“记住”或“铭记”。现有两译本中曲解为“གཅོག་པ”的未来式“གཅག་པ”，故误译为“心中得解”或“我意开解”之意。参见郭和卿译本第 624 页，钦则 · 阿旺索巴嘉措译本第 743 页。

58 藏文原文为“པདྨའི་རྩ་ལག”，郭和卿从辞藻学层面将其解读为“ཉི་མ”，进而译成“阳光”，有待进一步斟酌，参见其译本第 624 页。

理论善说如草般抛弃，就连摄类应成理路之[59]，
指导亦视因小寿尽业，为此我弃此事而勤勉。
普通中观空性妙理路，严禁授予不具条件者，
何况无上胜乘之道论，岂有彼既不欲授之理？
故而吾于彼亦渐懈怠。见之究竟中观本质义，
应当修习实执对治法，然而彼等从来不愿学，
却为计量随念而知者，当众乐道唤起我执心。
取舍乃至诸道分支理，应凭量理善于作抉择，
然而当众制伏敌论者，仅为他续成立亦非法。
尚未触及理论之边缘，却把质体有法均忽略[60]，
如此研习方式若无过，顶多只是非善非恶业。
贪瞋嫉妒强烈争强心，不见而寻闻思修三业，
如何勤恳必入非法门，就如杀害患者施佳肴，
只图衣食而聚门徒中，贪瞋勾心斗角为己任，
却立因法结合之论式[61]，自他二者因此而俱损。
师徒学友情谊及法规，如箭抛后争夺会所门，
为争信资扰乱社区匪，会员递增亦是地狱所。
小论乃至殊胜难得道，讲授之业背道而行者，
或因无缘或为极愚昧，多为贪图作祟而所致。
纵然此生中有或七世，虽然获得成佛之善道，

59 这里指作为藏传佛教经典哲学五部大论的入门学科藏族量理摄类学应成理路，该句被摄类学或闻思修学论著经常引证，旨在从反面强调其重要性。但在原文中写成“བསྡུས་པ”，而非“བསྡུས་གྲྭ”，故现有两种汉译本均未译为“摄类学”，而理解成含有“摄略”之义的一般性动词，故译为“唯释极略摄教义”或“虽为指示略义尘”，参见郭和卿译本第 625 页，钦则 · 阿旺索巴嘉措译本第 744 页。མཁན་ཆེན་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོ། མཁན་ཆེན་བསྡུས་གྲྭ། ཞི་ལིང་། མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1988: 111-112; ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་འབུམ་ཆ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2018: 456.

60 藏文“རྫས་ལྡོག་ནས་བཟུང་ཆོས་ཅན”是摄类学中的关键词“质体”或“实体”和“有法”为例的理路，因而此颂经常被摄类学或闻思修学论著引用。现有两种汉译本似乎并未按此义理翻译，译为“变体伪立论点等”或“悖反论等却执持”，参见郭和卿译本第 625 页，钦则 · 阿旺索巴嘉措译本第 744 页。མཁན་ཆེན་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོ། མཁན་ཆེན་བསྡུས་གྲྭ། ཞི་ལིང་། མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1988: 111-112; ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་འབུམ་ཆ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2018: 456-457.

61 藏文“སྦྱོར་ངག”也是摄类学中的专业术语，主要指因、法、争论事体三者相结合而成的推理论证的语言形式。现有两种译本译为“随即行诸于语言”或“且随发之于言词”，参见郭和卿译本第 625 页，钦则 · 阿旺索巴嘉措译本第 744 页。

然而羞言不愿觉醒语，对此亦需彼而作伪善，
略知争辩诋责之言语，如同以盲导盲或敛财，
彻底舍弃希求后世心，此等外显人身实为畜。
诸贤皆舍此生名与利，一心修持甚深之诀窍，
圆满究竟自他双利之，凡此善举丝毫不动心[62]，
而今某些导师获名利，求学门徒熙来攘往时，
此讯传来垂涎欲滴者，追本溯源实属过患征。
危如残灯般之此正法，虽然我以善说披慧甲，
堪当圆劫兴法般大任，缘劣之徒伏藏般埋没。
现如今已然时不我待，青春年华飞逝如秋云，
故见凡夫大众无此缘，多闻我乃独居观法理，
今世只求谋利眷属中，忙于贪瞋纷扰之余时，
试图辩论讲授句义者，若称智者我却视如唾。
远离乡亲舍弃诸受用，立志专心修习正法义，
然至他乡放逸于闹市，暇满虚度而过是疯子。
善于分辨法与非法理，然对伪装似法之形象，
仍然贪恋放荡不羁者，我成丧心病狂者无疑。
既达我佛究竟之密意，又证齐佛导师之诀窍，
若能专修其义利自他，明知此举成就终极愿，
仍在计较他人赞与毁，蝇营狗苟此生微末利，
推迟善业以致虚度者，八风之魔附体烂心人[63]。
未获深刻抉择众愚夫，不敬甚深修习何足奇？
内心虽然坚信甚深道，然而不修彼义耻孰甚。
一无所知人群舍此生，不顾一切勤修事观之，
却对善巧实修之关要，仍陷放逸之网而可耻。
故此显密接师诀窍义，善以领会引发为契机，
何时其义必成之信心，圆满善巧乃是唯我思。

62 郭和卿译为“无边净行心坚定”，与原文“ཡིད་གཡོའི་འདུན་པ་ཆ་ཙམ་མི་སྐྱེ་བར”的表述似有差异，参见其译本第625页。

63 八风（ཆོས་བརྒྱད），又译“八世风”或“世间八法”，即“འཇིག་རྟེན་ཆོས་བརྒྱད”。因微末利害损益而心生喜怒哀乐的八种世间俗风：得（利）、失（衰）、誉、毁、称（赞）、讥、苦、乐。

若干君王冠冕珠宝光，获得足尘游戏之荣耀，
草尖上的露珠染指供，二者相比后者利于我。
繁华享乐如梦中财富，如此明见而且我佛讥，
故而我将视如供碱水，为了名利决不能苟同。
名如回声难促我慢心，非时名誉如魔之使者，
如此非理违心之言语，善于恭维并非我希求。
獠牙难忍利爪具力者，护守雪域兽王五面狮，
却系铁链饮污而度日，欲充家犬令众贤耻笑。
如前所述对于善逝行，欲观比丘格勒贝桑部，
兹从日熬顶金山坡上，结合自身证悟而言论。[64]

一切智克主杰彻底通达一切自他内外宗派大海之义理，他是至尊文殊师利及薄伽梵具德黑鲁伽等众多殊胜本尊随摄护持的一位大德。而且，具德本智六臂怙主、具守法王、四面宝帐具德怙主等具守护法神众时常示现，并遵循其嘱托而承办各项事业。因而无论息、增、怀、诛四业之任何一项，均获得无碍成就。同时，至尊文殊师利、金刚瑜伽母、妙音天女、萨饶哈[65]、龙树为首的诸多班智达和大成就者经常示现加持。关于这方面的生平事迹很多，然若在此尽录恐嫌文繁，亦有泄密之虞。故于此从略，从克主杰的秘传中[66]，可略知一二。

64 མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ་ཏ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 433-437.

65 萨饶哈（དཔལ་ལྡན་ས་ར་ཧ），是大乘佛教中观哲学的创始人龙树的导师，著名的班智达。བསྟན་འགྱུར་དཔེ་བསྡུར་མའི་དེབ་ཉེར་དྲུག་དང་། ཉེར་བདུན། ཞེ་གཅིག ཞེ་བརྒྱད། བརྒྱ་དང་བཅུ་བཞི་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1998-2004: 1372-1388, 341-350, 933-943, 413-670, 926-932; གྲུབ་ཆེན་བརྒྱད་ཅུ་རྩ་བཞིའི་རྣམ་ཐར། ཟི་ལིང་། མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1996: 16-19, 164-165; རྗེ་བཙུན་ཏཱ་ར་ནཱ་ཐ། རྒྱ་གར་ཆོས་འབྱུང་། ཁྲིན་ཏུའུ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1986: 88-91; ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན། ལམ་རིམ་བླ་མ་བརྒྱུད་པའི་རྣམ་ཐར། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1990: 121-122; ཀུན་མཁྱེན་འཇིགས་མེད་གླིང་པ། རྙིང་མ་རྒྱུད་འབུམ་གྱི་དཀར་ཆག ཁྲིན་ཏུའུ། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2008: 25-26.

66 མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ་ཨ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 328-385; པཎ་ཆེན་སྐུ་ཕྲེང་དང་པོ་དང་གཉིས་པ། གསུམ་པའི་རྣམ་ཐར། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 79-177.

（十）嘉瓦·根敦珠赞颂克主杰功德

关于上述这些善举，一切智根敦珠巴[67]有着这样的赞颂[68]：

此处升起明日般汝身，邪说魑魅鸱鸮目尽盲，
经典莲苑百瓣得盛开，空前明日足下我祈愿！
天朝以及所有诸国政，随欲圆满善于转法轮，
法之圣王克主格勒部，贤哲座前恭敬而祈愿！
往昔勤积广大福资力，自他千百轮回诸生世，
彻知宿住随念智力等，具足无碍通慧前祈愿！

67 一切智根敦珠巴（ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགེ་འདུན་གྲུབ་པ།1391-1474 年），是指一世达赖喇嘛根敦珠巴，1391 年诞生于后藏萨迦寺附近格摩茹巴之地一牧民家庭，1397 年入那塘寺，1405 年在该寺堪布珠巴喜饶门下受沙弥戒，1410 年在珠巴喜饶座前受比丘戒。1415 年赴卫地在塘波且依止绒敦 · 释迦坚赞，听受般若理论为期一个半月，然不得其粹。后来在甘丹寺依止贾曹杰门下闻思《现观庄严论》；在昌珠寺依止桑白钦波贡桑闻思量理和中观，并作为其侍从赴扎西朵喀玛，因为阐化王扎巴坚赞在此邀请宗喀巴讲授经典理论。这期间获得宗喀巴的青睐，被视为量理学科特别是律藏弘扬的可造之材，并将其委托给至尊喜饶僧格予以授课、培养。1425 年在桑普寺主持闻思工作。这样在卫地游学十二年之后，1426 年随宗喀巴高足喜饶僧格返回后藏，1430 年赴乃宁寺与贾曹杰和克主杰结下学缘关系并撰写《入中论疏密意明镜》。1432 年在协噶尔寺写成《释量论注释善说》，1433 年在那塘寺撰写《中论语义解说金鬘论》并在该寺讲授此书。1436 年在施主释迦白瓦的资助下，在今日喀则市西南二十多公里处那塘寺北面的后山顶上绛钦岗日修建了具德大菩提幽静隐居之地大乘宫殿，也就是这篇《克主杰祈愿偈颂》所造之处。1437 年在宗喀巴于扎西朵喀玛讲授《明量论》和贾曹杰于甘丹寺讲授《释量论》的基础上，撰写了藏族量理学科史上赫赫有名的《量理庄严论》。1438 年赴拉萨甘丹寺听受大量宗喀巴经典理论。1440 年随喜饶僧格返回后藏，在那塘寺撰写了鸿篇巨制《律藏起源及其事记四分律广集宝藏论》和《别解脱戒解说能现义理明日》。这些律藏论释被格鲁派奉为圭臬，与措那巴的《律藏广疏明日光论》一起被喻为律藏理论之一体两翼。1447 年根据宗喀巴和喜饶僧格等人的授记，在施主达杰和索朗白桑等人的资助下，始建扎什伦布寺。随后根据克主杰的特别嘱托建造了慈氏塑像，这期间从昂仁邀请雕塑家扎西仁钦时还遭遇唐东杰布 · 宗珠桑布的作梗而被阻止。最终竣工后，依具德金刚密集举行开光仪式，后来在扎什伦布寺举办祈愿大法会，很快聚集 3000 多学僧。从此直到圆寂为止，讲学授课 28 年，培养了大量著名学者，为格鲁派在后藏地区的扩展发挥了重要作用，故得名“班钦根敦珠巴”，享誉雪域高原。此后，历任扎什伦布寺主持均以“班钦”之名载入史册。1474 年，根敦珠巴圆寂，享年 84 岁。根敦珠巴一生依止了当时雪域高原 50 多位德高望重的学者为师求学，他认为其中此生恩德无比者当属那塘寺的珠巴喜饶和宗喀巴高足喜饶僧格二位，但世代恩德最大者则是宗喀巴大师。这在他的名作《在那东方雪山顶上》中流露得淋淋尽致。རྒྱལ་དབང་དགེ་འདུན་གྲུབ་ཀྱི་གསུང་འབུམ་དེབ་དགུ་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2013: 408-412, 418-419; ཡས་ཆེན་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན། བཀའ་གདམས་ཆོས་འབྱུང་གསལ་བའི་སྒྲོན་མེ། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2003: 754-813; ནོར་བྲང་ཨོ་རྒྱན། དགེ་ལུགས་པའི་ཞལ་འདོན་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2011: 206-208, 304-308.

68 一世达赖喇嘛在那塘寺后山顶上的具德大菩提幽静隐居之地大乘宫殿中创作了《克主杰祈愿偈颂》（ཁམས་གསུམ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོའི་ཞལ་སྔ་ནས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས་པའི་ཚིགས་སུ་བཅད་པ），隆朵喇嘛编目的《一世达赖喇嘛根敦珠巴文集目录》中对此文冠以“དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་སྐུ་བསྟོད་ཕུན་ཚོགས་དགེ་ལེགས་མ”之名，后由堪钦根敦嘉措担任白居寺堪布期间把这一名篇佳作确立为白居寺常诵仪轨之列。ཀློང་རྡོལ་བླ་མ་ངག་དབང་བློ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ་གླེགས་བམ་གཉིས་པ། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2002: 62; བདེ་ཆེན་པཎྜི་ཏ་ངག་དབང་འཇམ་དབྱངས་དཔལ་ལྡན། མཁན་ཆེན་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར་འདོད་དགུའི་འབྱུང་གནས་དཔག་བསམ་ལྗོན་ཤིང་། ཟི་ལིང་། མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2017: 151.

自幼之始汝身须弥山，如霞法衣童子甚受持，
众贤犹如金山般中央，功德巍巍高山前祈愿！
世代获得殊胜诸本尊，随摄加持而善以修习，
对于一切经论之词义，最为善巧至尊前祈愿！
……
于此吹响法之大海螺，至今除汝尚无再胜者，
具誓护法海会齐声赞，殊胜怙主座前我祈愿！
摧毁邪恶威力无边者，内外具誓护法海会众，
谨遵汝敕令而不违约，如理成办事业前祈愿！

一世达赖喇嘛根敦珠巴作了这样的评价和赞美之词[69]。

（十一）宗喀巴圆寂后频繁示现

这位克主杰大师，由于他专心修行上师与殊胜本尊无二别的瑜伽。而且，将其作为一切修持的重中之重，证得究竟。所以，至尊宗喀巴虽然已经逝世，但仍感宗喀巴一再于现实或者梦境等多种形式向他现身，并授予诀窍和随许灌顶等。譬如：有一次克主杰对于甚深中观极其细微的关要难点疑惑不解之时，梦境中得见宗喀巴莅临，为其深入浅出地讲授《宝积经·迦叶品》[70]，由此尽扫所有疑惑，对于中观甚深义理所生一切误解均得消除，彻底远离一切染垢。于是，一切智根敦珠巴对此特别讲到：

即使梦中亦蒙宗喀巴，阐明迦叶品义那一刻，
中观误区诸垢均除尽，圆满现证法性前祈愿！[71]

在此特别值得一提的是，凡是克主杰向宗喀巴祈请，均能得见宗喀巴莅临示现。因而有一次克主杰下课后回屋之时思念宗喀巴，并心想：总体而言，这些有情众生因不曾积累福德，不被至尊雍增导师摄受，观有为法为常住不变，把诸法视为真实而成立，竭力追求享用财富，视追逐名利为此生应得的究竟目的。关于至尊宗喀巴善说嘉言，本无

69 རྒྱལ་དབང་དགེ་འདུན་གྲུབ་ཀྱི་གསུང་འབུམ་དེབ་དགུ་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2013: 358-360.
70 བཀའ་འགྱུར་དཔེ་བསྡུར་མ་དེབ་ཞེ་བཞི་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2008: 332-409.
71 རྒྱལ་དབང་དགེ་འདུན་གྲུབ་ཀྱི་གསུང་འབུམ་དེབ་དགུ་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2013: 360.

丝毫舛讹，且为统摄正法心要八万四千法蕴的究竟要义而作宣示。这样极为珍贵稀有、能使即生证得金刚持果位的甚深妙道以及亲授的殊胜诀窍，虽然不分昼夜地善加讲授，但有人因不具善缘，无奈只有依止不学无术、缺乏诀窍、远离智慧、魔障深重，且因贪图享乐而恬不知耻，反谓一种美德，以致愚疑终老或无所事事形同畜类的恶师门下[72]，听闻因各自的利害损益而促生喜怒哀乐的八种世间俗风，言行举止如同猪狗。对于他们这些人的所作所为，请善于取舍、明理是非之士看看[73]，如果直言不讳，反谓揭其短；如果置之不理，又因悲悯之心而于心不忍，故略表以上劝诫。

如是观察之后，克主杰感叹 ：“请看这些误入歧途的人们”，他陷入悲悯有情众生的极度伤痛之中以泪洗面。遂陈设胜妙诸供，向宗喀巴如是祈白。于是，乘坐体饰金铃和诸宝庄严的六牙白象的宗喀巴身相如昔地驾临克主杰眼前讲到 ：“子，莫悲伤！若能思念导师功德，则能净化往昔所造恶业，进而还能累积福德资粮。我师徒二人的究竟益乐，甚为妙哉！须知至尊米拉日巴亦因思念导师而特撰《忆师道歌》[74]，汝应以广传我教为己任”。

另有一次，克主杰对于甚深正见和生圆二次第方面的一个极其细微的关键问题疑惑不解。当时心想，如果我的导师在世，尚可请教，但是，如今世上没有能为我解惑除疑的其他可询问之处。于是，供养曼荼罗，向宗喀巴祈愿，得见宗喀巴端坐在众天子托举的奇珍异宝装饰的金席宝座之上莅临克主杰面前讲到 ：“请阅我的金刚密乘与菩提显宗道次第二论为主的论著，这些是我留给后世的遗嘱”。还就克主杰遇到的甚深正见和生圆二次第方面的疑难问题作了细致入微地解说，并授予若干随许灌顶。

又于某时克主杰悉心拜读宗喀巴诸论典时，其精湛的义理使他心悦诚服，因为他发现 ：佛说三藏、四续经典及其密意阐释的诸论典之义理、道之次第、数量抉择以及大乘车轨论师们的主张，特别是幻身、光明等甚深之道，得以融会贯通地建立。并且，这些

---

72 藏语原文中“བཤེས་གཉེན་ངན་པ”（恶师）为主语，之前的语句均属其定语。现有译文似乎缺失了最为关键的主语，参见郭和卿译本第 628 页，钦则 · 阿旺索巴嘉措译本第 748 页。

73 藏文原文为“……འདི་དག་བླང་དོར་ཤེས་པ་གཅིག་གིས་ལྟོས་དང་།”，本为肯定句，现有两种译文却译为否定句 ：“此诸人等不明取舍”或“对此等不明取舍之人众”，参见郭和卿译本第 628 页，钦则 · 阿旺索巴嘉措译本第 748 页。

74 《忆师道歌》（བླ་མ་དྲན་མགུར），亦称为“བླ་མ་དྲུག་དྲན་གྱི་མགུར”“བྲག་དམར་མཆོང་ལུང་གི་སྐོར”或“མི་ལ་ཤིང་ཐུན་གྱི་སྐོར”。现代出版物亦名之“མི་ལ་ཡིན་གྱིས་མཐོ་མཚམས་པ་དམ་ལ་བཏགས་པའི་སྐོར་ལས་མི་ལ་ཤིང་ཐུན་གྱི་སྐོར”。该道歌是米拉日巴在今西藏吉隆县境内扎玛琼隆宗（བྲག་དམར་མཆོང་ལུང་ཁྱུང་གི་རྫོང）之地苦行期间，由于魔王布那雅伽（བགེགས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་བི་ནཱ་ཡ་ཀ）伺机谋害，极为思念上师而吟诵道歌使玛尔巴译师得以现身并予以殊胜加持力，魔王的恶意未能得逞，米拉日巴的修证也获得突飞猛进。以此为例，宗喀巴向克主杰阐明感念上师所具有的无量功德。གཙང་སྨྱོན་ཧེ་རུ་ཀ་རུས་པའི་རྒྱན་ཅན། རྗེ་བཙུན་མི་ལ་རས་པའི་རྣམ་མགུར། ཟི་ལིང་། མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1981: 196-203.

又从律藏持戒开始直到极无戏论之间的所有方便，彻底圆满而无任何遗漏地完整归纳为一个人如何觉悟成佛的圆融道体而作显明开示。具足如此殊胜功德者除了我的导师宗喀巴大师之外，无论梵藏各地再无第二人出现。这样生起了无以言表的虔诚之信，故向宗喀巴至诚而强烈地祈愿，感得宗喀巴驾驭雄狮，身显金红色，手握慧剑和梵典，首髻童子妙身，以珠宝庄严的至尊文殊身相显现于克主杰面前，并讲到："我子，勿需心生忧伤！总体而言，有情众生千差万别，尤其现在正值浊世末法期间，大多因不顾忌无常和恶趣苦难，而贪恋名利，只求此生享乐利己。不要说从事利益后世之事，就连最基本的后世会怎么样这样的问题都很少有人考虑；虽有个别希求修法者，却因推诿延宕而难以实践；另有一部分装腔作势者，难以寻求合法的导师；即使找到了合法的导师，他们亦难以领会导师善说义理；纵然略有所知者，然彻底舍弃此生名利而能够专注于精进实践体验方面的人极为罕见，就像白昼的星辰。本人曾向上师及本尊虔信祈祷，广泛积累资粮，净化和消除遮蔽之障的基础上，悉心观察经典义理，全面深入地研究而成的善说，请认真研读后必然获得胜解，从而对此产生坚固不退之信，然后只要能够如理付诸实践，则会如掌中解脱一般容易获得觉悟成佛之果，可惜能够如是实践者寥寥无几。但即便如此，倘若遇到一两个合法具器的可造之材，仍然应当通过授课饶益彼等，特别将我的密乘理论广为弘扬，我们于来世必会相聚"。

又于某次，六臂速成本智怙主眷属来至克主杰面前，口诵"啸萨那（ཤྲ་ས་ནའི་སྔགས།）"明咒，在克主杰周匝旋绕后讲到："请撰著一部我的修行方便法门及其仪轨诀窍补遗，务必完整无缺。"[75] 因此，克主杰专门撰写了《怙主手册及其所有分支仪轨》[76]。

（十二）荣登甘丹金席座主

藏历铁阴猪年（1431 年）[77]，一切智贾曹杰莅临乃宁寺[78]，为此克主杰专程去拜访。当时贾曹杰命其务必担任甘丹寺的座主，于是他们师徒两人一同来到卫地。嘉木样却杰

75 藏文"ཁ་ཚར"，通常指织物两端浮绪的穗头，进而引申为添加补足部分。这里指六臂怙主修法仪轨的诀窍补遗。现有两种译文中似乎误读为"ཁ་ཚང"，因而译为"你将我的成就法，从头至尾著一完整的论著"或"请造一吾修行法，之全圆论著"等，参见郭和卿译本第 630 页，钦则 · 阿旺索巴嘉措译本第 750 页。

76 མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ་ཏ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 297-329.

77 一世达赖喇嘛的高足班钦益希孜摩认为这一年应该是 1430 年，随即贾曹杰和克主杰二位离开乃宁寺赴拉萨，克主杰于 1431 年荣登甘丹寺金席法台。རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཕྲེང་དང་པོ་ནས་བཞི་པའི་བར་གྱི་རྣམ་ཐར། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2012: 22.

78 乃宁寺（གནས་རྙིང་དགོན），吐蕃时期，赞普热巴坚把这块土地赐给了莲花生大师的弟子嘉绛贝桑瓦，他后来在此主持建寺。1042 年，仲敦巴 · 嘉瓦迥乃从阿里地区迎请阿底峡尊者到卫藏时途经江孜，在此地讲学时

（འཇམ་དབྱངས་ཆོས་རྗེ།1379-1449 年）为首的哲蚌寺僧众[79]恭迎贾曹杰和克主杰师徒二人，作了无上承侍之礼，并请教了若干疑难问题。随后，抵达甘丹寺之时，乃丹 · 仁钦坚赞为

[接脚注 78]

依岳敦 · 确吉旺秋三兄弟的祈请而予以授记，征得党塞普巴培处的同意后约于 1046 年建立了拥有僧众的寺院。岳敦 · 确吉旺秋成为首任乃宁寺堪布，乃宁寺以噶当派理论作为该寺研习的圭臬。其后，岳敦 · 确吉旺秋的高足斋钦 · 喜饶巴尔被委任为堪布，他曾到多康丹玛地区依止党沃赛增和弥底班智达为导师，系统研习从吐蕃时期传承下来的般若传统，随后在桑普寺比他年幼的俄译师罗丹喜饶门下听受新传般若系统，他对新旧两派的般若学统进行了有效的融合，成为藏传佛教般若哲学的集大成者。喜饶巴尔把堪布一职委任给其高足拉堆巴银氏 · 关却卡尔，并将自己的一切器具和施主也赐予了他。历代乃宁寺堪布都由德才兼备者担任，直到第四十二代堪布嘉木样仁钦坚赞（14 世纪）时期仍然非常兴盛，有将近一万僧众。宗喀巴大师曾两次莅临乃宁寺，进行般若方面的游学答辩。1377 年，在该寺学僧们的请求下，宗喀巴大师于该年冬季学期讲授了无著所造的《大乘阿毗达磨集论》，这是宗喀巴首次讲授经典理论的课程，自此该寺从噶当旧派逐渐转为噶当新派即格鲁派。宗喀巴的高足贾曹杰即出生于乃宁寺，自幼在该寺出家为僧，后长期在该寺授课，甚至担任甘丹赤巴之后亦四次莅临，著书立说，如研究法称论师代表作《释量论》的鸿篇巨制《释量论解说不颠倒而能显觉悟及遍智明道》就是在乃宁寺完成的。此外，克主杰也是在乃宁寺被委任为甘丹赤巴。令人遗憾的是，从 18 世纪开始，乃宁寺走向衰退。1728 年，颇罗鼐索朗多结将乃宁寺的所有权归于羊卓桑丁寺，寺院学风不济，学僧人数跌至数百名。更为严重的是，1904 年英军侵略西藏，江孜人民以乃宁寺为据点奋勇抗击，寺庙遭到毁坏，一蹶不振。འཇིགས་མེད་གྲགས་པ། རབ་བརྟན་ཀུན་བཟང་འཕགས་ཀྱི་རྣམ་ཐར། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1987: 14-15, 46, 50-51, 82; ཇོ་ནང་རྗེ་བཙུན་ཏཱ་ར་ནཱ་ཐའི་གསུང་འབུམ་བོད་ཞེ་བཞི་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2008: 25-27, 65-66, 78-90, 125-126, 186; བདེ་ལེགས་ག་པ་དཔོན་པོ་ནམ་མཁའ། གནས་རྙིང་ཀྱིན་ཐོ། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2011: 1-395; 索朗旺堆主编 ：《亚东、康马、岗巴、定结县文物志》，拉萨 ：西藏人民出版社，1993 ：61-66。

79 嘉木样却杰（1379-1449 年）名叫扎西班丹（བཀྲ་ཤིས་དཔལ་ལྡན），出生于桑耶寺附近，在山南泽塘出家为僧，背诵了宗喀巴早年的鸿篇巨制《现观庄严论广疏善说金鬘论》。随后到桑普寺闻思因明逻辑和般若哲学，在觉摩隆寺依止堪钦 · 噶喜巴门下闻思俱舍论和律藏。这时克主杰也来此闻思，觉摩隆寺堪钦命二人辩论交流。当时，克主杰依据仁达瓦著述的《现观庄严论释》提出“菩提萨埵合乎向位及住位圣僧的标准”；嘉木样却杰依据宗喀巴的《现观庄严论广疏善说金鬘论》反驳道 ：“菩提萨埵不能达到向位及住位圣僧的标准，凡是菩提萨埵则皆达预流果故”。后来他到甘丹寺依止宗喀巴为根本导师，广闻各大经典理论，成为谙熟《甘珠尔》和《丹珠尔》之最。《青史》作者对他的评价是，“在宗喀巴众学生中数哲蚌却杰智慧超群”（པཎ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པའི་གསུང་འབུམ་ད་པོད། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2013: 121）。宗喀巴将甘丹寺所在廓巴日山上发掘出的伏藏珍品法螺赐为镇寺之宝，命他和柳吾却杰 · 朗喀桑布建寺。他们于 1416 年在丹巴之地建立哲蚌寺后，嘉木样却杰亲自授课，仅冬季学期之内，讲授了显宗部分 108 部经典及其注疏。他经常能脱稿讲授 130 多部经典理论 ；每昼夜能诵文殊心咒两千遍、文殊名号三遍 ；主诵六字真言超过两亿遍。因此他曾言 ：“法相闻思者念诵六字真言者数我最多”。他将所获得的财物均分成三部分 ：一部分用于购买典籍和寺院建设 ；一部分用于培养学生和自己的饮食开销 ；第三部分用于施药救世。1449 年，嘉木样却杰主持祈愿大会后，返回哲蚌寺，同年 4 月 18 日圆寂，其门徒建造了银质灵塔置于哲蚌寺，供后辈学人瞻仰。པཎ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པ། བཀའ་གདམས་གསར་རྙིང་གི་ཆོས་འབྱུང་ཡིད་ཀྱི་མཛེས་རྒྱན། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2001: 109-114; མཁར་ནག་ལོ་ཙཱ་བ་དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་མཚོ། དགའ་ལྡན་ཆོས་འབྱུང་དཔག་བསམ་སྡོང་པོ་མཁས་པ་དགྱེས་བྱེད། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2013: 60-62; ཀུན་མཁྱེན་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པའི་རྡོ་རྗེ། འཇིགས་བྱེད་ཆོས་འབྱུང་། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2012: 610-611.

主的僧众恭迎莅临[80]，虔诚顶礼师足，表达了无上崇敬之意。

一切遍智贾曹杰自愿辞去甘丹赤巴一职，继升一切遍智克主杰为甘丹赤巴，替代贾曹杰荣登宗喀巴金席宝座之上。随即以教学和管理两个方面善加主持宗喀巴母寺各项事业。每年通过定期讲学《菩提道次第论》，详尽引导，复次讲授灌顶、传经、诀窍等无量功课，树立起第二佛陀正教长盛不衰的胜幢。并且，通过广转法轮，发出广大法声妙音，彻底制服一切邪说谬论。宗喀巴教法如幢端珍宝般被恭敬供奉，全方位清理鱼龙混杂之垢，还原本来面貌，使执持清净如法的善知识遍布四方。还于宗喀巴金质灵塔之冠，通过新制纯金宝顶以作庄严，彰显了恭敬侍奉的无上礼仪。

特别值得一提的是，在甘丹寺开创性地设立了讲授和辩论大乘车轨诸师论典的学院，专门委任大贤哲释迦师利（མཁས་པ་ཆེན་པོ་ཤཱཀྱ་ཤྲཱི）、努巴班丹巴（སྣོན་པ་དཔལ་ལྡན་པ）、喇嘛羊卓巴（བླ་མ་ཡར་འབྲོག་པ）、至尊却扎巴（རྗེ་ཆོས་གྲགས་པ）等四位为首席导师，创立了系统闻思五部大论的扎仓，使其学统势如破竹式地遍地开花，得到了前所未有的传播和弘扬。

克主杰是不顾自己安乐得失，舍命励志以护持文殊师利宗喀巴教法为唯一目标的一位大德，除此之外并无任何念头和希求。克主杰在甘丹寺之际，多康蚌博岗一再派人恳请他莅临讲学[81]，然因他当时身为主持宗喀巴学统之栋梁，故一刻也不敢放逸而去追求他方的供养及名利。于是，复函逊谢如下：

愿吉祥！

兹由善知识喜饶桑布（དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཤེས་རབ་བཟང་པོ）愿我赴意乐之处，故给我寄来务必前去的书信。其中，通过据理论证，逐一阐明了必须应邀而至所

80 乃丹·仁钦坚赞（གནས་བརྟན་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཚན），今堆龙德庆县人，约 14-15 世纪。由于教证两个方面功德圆满，故名“伟大的乃丹”。例如《克主杰文集》中最为珍贵的《二十一部小字注释》之首，就是在他的授权下克主杰方才付至笔端，足见当时其至高无上的证悟。其住处在宗喀巴寝殿东边，故又名“夏尔巴却杰”或“夏尔巴仁波切”。他建立了甘丹寺中的夏尔，担任副教授，遂发展成为甘丹寺夏孜扎仓。在此值得注意的是，据《藏汉大辞典》和《东噶藏学大辞典》等权威辞书认为“1427 年甘丹寺夏尔巴·仁钦坚赞以示圆寂”，有待进一步考证。མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ་ཞ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 386-423; པཎ་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པ། བཀའ་གདམས་གསར་རྙིང་གི་ཆོས་འབྱུང་ཡིད་ཀྱི་མཛེས་རྒྱན། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2001: 60; མཁར་ནག་ལོ་ཙཱ་བ་དཔལ་འབྱོར་རྒྱ་མཚོ། དགའ་ལྡན་ཆོས་འབྱུང་དཔག་བསམ་སྔོན་པོ་མཁས་པ་དགྱེས་བྱེད། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2013: 54-55; ཀྲང་དབྱི་སུན། བོད་རྒྱ་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། པེ་ཅིན། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2004: 3246; དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2002: 2308.

81 蚌博岗（སྦོ་འབོར་སྒང），是多康六岗之一，位于金沙江和雅江中游一带。

具有的重大意义。复次，所有长老们共同致书与我，并附有绫罗绸缎七匹[82]，由汝等特派的二位善知识送达，均已收悉。欣感莫名！

复函如下：

无匹至尊师父之思想，圆满统摄正法之重任，
极为沉重而难以喘气，然我不会生起疲倦心。
为此古时佛法明日光，未照边远黑暗之雪域，
树立无垢正法之明灯，无论何时我亦无惧心。
尽管雪域正法之基业，若干正士各地建设处，
如今正法无余之生源，卫藏清净圣境而著称。
然而细观仅存其表象，此景亦如油尽灯枯势。
凡佛珍视法藏弃如草，邪说谬论却与日俱增，
放任自行如魔之使者，视如正量部众善知识，
勤于摧毁正法殊胜幢，满地遍野都是此恶军。
如此境地具足慧眼者，善辨法与非法无畏者，
以此肩负大任极为稀，追随正士之人尤为少。
此景令我难以忍受故，竭力担当弘法之重荷，
至尊师父完满之宗义，此方立足必赖我智慧。
此处正法宝树之根茎，若以非法邪说斧斩断，
即使其枝稍伸于他方，一度叶茂其利亦微末。
如今此方非法诸恶军，展示善说大旗我来扛，
为此我若弃此而离开，吾佛珍视之藏谁护持？
故此汝等衷心虽可嘉，然我于汝所希求之事，
无法做出应允的承诺。念起此事远至诸客人，
清净圆满殊胜善知识，见行善具尊者求为师。
请您宽恕我而致谢忱。此情此理众贤哲明鉴，

82 现有两种汉译本译为“并附银绫绸七疋”或“并附银及绫绸七匹”，但查阅拉萨雪木刻版和中国藏学出版社的版本，均无“银”（དངུལ）字。参见郭和卿译本第 631 页，钦则 · 阿旺索巴嘉措译本第 751 页；མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ་ཏ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 518.

愿诸方适时俱增吉祥！

此文作为应课余期间可赴蚌博岗之请的答复，由沙门格勒贝桑布所述而成。[83]

尔后又于某时，克主杰特别思念一切智宗喀巴，心想：我师现居何处？以致全身颤抖，毛孔咸竖，不禁泪下，因而虔诚祈请："至尊金刚持！请观察这些人的野蛮暴行，您所示正法似乎也将很快面临收摄归灭，学生我何时方可前去师尊座前？"如此强烈祈请之后，宗喀巴骑着令人闻风丧胆的一猛虎，以瑜伽师装饰，身显红色，巨目高鼻，油光满面，神采奕奕。右手持剑举向天空，左手握着盈满甘露的嘎巴拉颅器于胸前，周围有八十大成就者[84]环绕，驾临于克主杰面前，讲到："弟子无须悲伤，我把你放下，亦不去何处，为师与你始终不离不弃。汝思念我时，当阅我的论著，当知即使现在我在世，除了我所造论著之外，依然别无其他殊胜之说。有情众生福资趋于浅薄，染垢烦恼却渐显粗重[85]，现在正法也开始隐没乃至面临最后终结之时，汝应做往生空行净土之准备"。

过后不久，克主杰想到：现在是我做往生打算的最佳时期，遂即陈设黄金曼荼罗等供品，向宗喀巴祈愿。因此当即得见宗喀巴从白色祥云中，如前降临，曰："弟子！现当预备速来，我将遣使迎接你。"克主杰询问道："师尊现居何处？我亦随往彼处"。宗喀巴回复道："总体而言，我的化身遍于兜率天、空行净土、南瞻部洲等多处，现正于汉地五台山之上，向八十万金刚持比丘，上午讲授中观和菩提道次第论，下午讲授胜乐、密集、大威德三部的生圆二次第。汝亦发愿来此，不久当能相会。"克主杰复问道："那么，若有其他所化徒众作祈愿，是否亦能往生彼净土，进而有缘受用语之甘露乎？"[86]宗喀巴对此答道："若能将我与至尊文殊无别观想而作祈愿，亦能获得随持摄受，并往生

83 在西藏色昭佛教古籍编委会整理的《克主杰文集》中，该书信的藏文题目命名为"དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཤེས་རབ་བཟང་པོ་དང་བཤེས་གཉེན་བགྲེས་པ་རྣམས་ལ་ཐུན་མོང་དུ་ཕུལ་བའི་ཡི་གེ"，མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ་ཏ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 518-519.

84 八十大成就者（གྲུབ་ཆེན་བརྒྱད་ཅུ），关于南亚古代八十位密宗成就者的生平传记较多，收录于《丹珠尔》中的藏译本只有五部，从这五部藏译本可以归纳出大成就者在青藏高原的三种主要传承。第一种是吉祥军所传八十位成就者，现已失传；第二种是五十位成就者，主要有两种传承，即帕当巴桑杰传给夏玛僧格嘉布和旁塘巴传给噶举派的两种；第三种是金刚座一脉，后由阿巴雅传给杂弥桑杰智，再传到青藏高原，至今传承不断。这八十或八十四位密宗大成就者，只是金刚座大师举行会供之轮期间真实现身的成就者人数，实际的密宗成就者难以计数。ཚལ་པ་ཀུན་དགའ་རྡོ་རྗེ། དེབ་ཐེར་དམར་པོ། པེ་ཅིན། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1993: 198-199; རྡོ་ནང་རྗེ་བཙུན་ཏཱ་ར་ནཱ་ཐའི་གསུང་འབུམ་པོད་སོ་བརྒྱད་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2008: 272-282; གྲུབ་ཆེན་བརྒྱད་ཅུའི་རྣམ་ཐར་དང་ཞལ་ཐང་། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2013.

85 钦则 · 阿旺索巴嘉措译本漏译了这一句，参见其译本第 753 页。

86 钦则 · 阿旺索巴嘉措译本漏译了"语之甘露"（གསུང་གི་བདུད་རྩི་སྤྱོད་ངམ）这一句，参见其译本第 753 页。

于彼净土。但现在的问题是缺乏以此实践者，故招致难成正果之患”。

鉴于此，克主杰进一步问道：“关于师尊与文殊师利得以随持摄受之因，当须如何作为？”宗喀巴复曰：“不共之因，是在自身心续中广发出离心、菩提心、清净正见三者，必须专心胜解上师与至尊上师无二别”。克主杰又问道：“其余应当如何修习呢？”答道：“通过塑造我和至尊文殊之身、语、意所依，虔诚祈祷上师与至尊文殊无别而不可分割性，并礼赞、祈愿，不能如鹦鹉学舌流于表面，不得密意而单诵。同时对于业果原理深信不疑，以四力忏悔约束自己。如此勤勉进取者，随持摄受无疑。”宗喀巴如是开示后，克主杰即兴作诗祈愿曰：

具德师尊洛桑扎巴前，信服恭敬至诚作祈愿，

怙主汝所居住之净土，我亦希求速往而加持。

（十三）示寂

当克主杰想到此生直接所化之业，已经圆满完毕，欲往生于宗喀巴座前之时，六臂速成本智怙主立刻降临眼前对他讲到：“若无您这样的正法之主，谁能堪任主持宗喀巴正法的重任？”随后，四面怙主又显容并劝请道：“宗喀巴与怙主龙树无二别，汝若不在，从龙树开始传至宗喀巴的清净正见，由谁来主持？”当时许多人目睹了克主杰注视着天空，随即守信阎魔护法神丹坚却杰及其眷属亦降临于此，讲到：“我等乃宗喀巴受命的不共护法神，受大威德金刚敕令授命。今日至尊导师宗喀巴特派我等前来恭迎您。”与此同时，空中显现众多天子手握宝伞盖、幢、幡以及各种供品等仪仗队前来迎接的奇妙希有景象。

遂于阳土马年（1438年）霍历2月21日，在甘丹寺宝座上摄取色身之相，如同游子倦游归家一般在极大欢喜中，往生于兜率天宫中的不败文殊心要尊者座前。如此庄严而圆寂，享年54（虚）岁。尔后，克主杰的法体进行荼毗火葬之时，自然生成了大量舍利，将其装藏于白银铸造的尊胜塔中。灵塔供奉于甘丹寺，以作有情众生瞻仰、缅怀其恩德之福田。

（十四）著书立说

为利益后世有情，克主杰专门撰写的论著，主要有《宗喀巴生平传记起信津梁》《宗喀巴秘传宝穗》；根据宗喀巴思想而能现其无垢理路之道的论著《释量论广疏理路海论》；关于般若哲学诀窍方面的著作有《〈现观庄严论释义明〉解说难证明论》《甚深空

性真实义理彰显论贤劫启明之目》《绛巴之主朗索朗嘉扎巴启问书制伏诽谤邪说》《粉粹颠倒邪说谬论天钢之轮——致俄钦贡噶桑布》《七量论庄严解除求真之惑》；依宗喀巴授课所作笔记《现量品疏》《十大心许誓愿》《六十四种文字名录》《三律仪摄义抉择品佛宝洗涤》《菩提与持明者犯戒还净法》《律仪二十颂》《十四根本堕罪》《八粗堕罪解说密乘菩提学处摄略》《具德密集现证补遗》《金刚密集现前生起法补遗》《金刚密集坛城仪轨补遗》《密集金刚萨埵能喜仪轨口诵法》《金刚密集圆满次第笔记》《密集妙金刚十九尊成就法补遗》《大威德金刚生起次第广论》《大威德金刚护轮》《阎罗法王朵玛食子供养仪轨诸障消除法》《世尊薄伽梵轮胜乐金刚父母现证礼赞品》《鲁俄巴所传具德妙轮胜乐金刚坛城仪轨大乐游戏之海》《九尊具德喜金刚坛城之轮成就法断舍谬误》《喜金刚增补附论仪轨》《喜金刚供养、祈愿、吉祥颂词》《时轮必需增补附论》《善知识索朗坚赞所启问答书》《反驳应成式回遮论的关要难点问答》《善知识桑杰仁钦所启问答书》《正见亲训小字注释》《甚深金刚乘瑜伽入门之道彰显论》《时轮金刚一万二千无垢光释难分辨备忘录》《欲界自在母礼赞》《具德时轮金刚大疏无垢光广论之世界品释》《具德时轮金刚大疏无垢光广论之内品释》《具德时轮金刚大疏无垢光广论之灌顶品释》《具德时轮金刚大疏无垢光广论之修品释》《传书录》《散论合编》《一与异两座坛城分四期观修法论》《世尊薄伽梵时轮身语意圆满坛城之轮成就法白莲教言》《世尊薄伽梵时轮坛城众本尊供养仪轨普贤供云》《具德时轮身语意圆满度量绘制法》《具德时轮坛城仪轨密意彰显论》《依宗喀巴所示时轮灌顶仪轨法记》《时轮金刚问答书》《论地道智者心悦诚服》《续藏至王具德密集生起次第解说悉地大海》《六支加行根本偈颂体及其笔记》《六支加行引导前行文》。依宗喀巴亲授不共甚深极要秘诀《至尊玛尔巴耳传具德密集殊胜之法和合往生三法及手印依止法》及《气脉明点三障消除而提质增效法》；《具德密集成就法仪轨口诵补遗》《具德密集息增护摩火供仪轨》《密集妙金刚补遗》《胜乐金刚依智布巴身坛城之生起次第论若干疑难》《十三尊大威德金刚生起次第解说》《大威德金刚幻轮仪轨解说尊胜三界明日之光》《幻轮仪轨广论亲授小字注释及甚微注疏》《世尊薄伽梵具德喜金刚成就法断舍谬误》《九尊喜金刚坛城仪轨大乐入门》《喜金刚坛城之轮上供仪轨》《诀窍如意至宝》《速成本智怙主眷属成就法及朵玛食子供养日常瑜伽实践法》《隐秘教授黑色手册诀窍》《六臂本智怙主法门中红黑小字注释甚深秘诀要点审订版》《续藏总体广论》《具德二品解说金刚空行母秘藏》《正见辨析》《六期瑜伽》《具德喜金刚生起次第现证问答书》《宗喀巴思想之心摄要诀窍大密续藏大海精要之心摄略耳传甚深二十一部小字注

释》等大量传世名著[87]。

（十五）人才培养

克主杰大师一生培养的传承其思想的后继之人，西起赞蓝达饶[88]，东至大海之滨，遍于各处，谁能逐一统计呢？即以此方雪域高原本土而言，家喻户晓的传承大德也为数甚多[89]。这当中获得克主杰殊胜耳传诀窍圆满受持的首要高足之冠，则是他的兄弟巴索·确吉坚赞。他的生平传记，兹在下段即将叙述[90]。

藉此，如果意欲修习菩提道次第论的人们，应当谨向一切智克主杰祈求加持。在此基础上，严格按照克主杰的净行传记，对至宝宗喀巴生起坚固不退之信，对于正道从哲学理路层面生起坚定的信念，尽早培育对于菩提显宗和金刚密乘之道完满无缺的习气及熏染力。这样的努力多多益善！

三、雍增·益希坚赞所造《一世班禅大师克主杰传记》的史料价值

众所周知，克主杰系宗喀巴心传的唯一高足，他对宗喀巴创新思想的发展做出了杰出贡献。因此，历史上留下了众多关于克主杰的本生传颂和祈愿文献。宗喀巴传记、格鲁派源流、大威德源流、时轮源流、菩提道次第师承记等有关史籍中也都有克主杰的生

87 这些大部分论著收录于各种不同版本的《克主杰文集》，但克主杰所著《具秘坛城仪轨心要集积》（གསང་ལྡན་དཀྱིལ་ཆོག་སྙིང་པོ་ཉེར་བསྡུས）、《般若诀窍现观庄严论究竟之见释为中观应成派之疑难彰显月光明论》（ཤེས་རབ་ཀྱི་ཕ་རོལ་ཏུ་ཕྱིན་པའི་མན་ངག་གི་བསྟན་བཅོས་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རྒྱན་གྱི་མཐར་ཐུག་པའི་ལྟ་བ་ཐལ་འགྱུར་དུ་འགྲེལ་ཚུལ་གནད་དོན་གསལ་བའི་ཟླ་ཟེར）和《量果广论》（ཚད་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག་ཆེན་མོ）以及《量理道导论》（ཚད་མའི་ལམ་འཁྲིད）等不少重要论著在此没有著录。值得注意的是，现在流行的各种版本的《克主杰文集》中还收录了其门徒补遗的论著，如象雄 · 曲旺扎巴和第五代甘丹赤巴雅德 · 洛珠却迥二人所著《时轮无垢光明大疏世界品解说、内定品解说、灌顶品解说、修法品解说、本智品解说》等，约有三函的篇幅。不过，他们分别补遗的《本智品》却没有著录。在卫藏版《克主杰文集》第一、第九函中分别有《散论合编》，收录有篇幅不等的散论共计 58 种，约 287 叶。其中一些为非常珍贵的第一手资料，具有学术研究价值。

88 赞蓝达饶（ནུབ་ཛལནྡྷ་ར），亦有译为“西太平洋”或“大西洋”，但似为迦湿弥罗的某一处地名。ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན། ལམ་རིམ་བླ་མ་བརྒྱུད་པའི་རྣམ་ཐར། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1990: 764.

89 钦则 · 阿旺索巴嘉措的译本漏译了这一句，参见其译本第 758 页。

90 ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་འབུམ་ང་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2018: 674-679.

平事迹，其作为专题的生平传记亦有十余种[91]。这些传记都从不同的视角论述了克主杰一生著书立说、人才培养以及学术交流方面的卓越功绩。本文译释的雍增 · 益希坚赞所造《一世班禅大师克主杰传记》是前述专题传记中成书最晚的集大成之作，有重要的史料价值和学术意义。通过对几种不同的传记进行比较，对该传记的特点进行了大体的归纳和总结，主要有以下几个方面 ：

第一，传主与作者的生命历程比较相仿。他们二人均出生于卫藏拉堆地区的名门望族，自幼在当地系统学习三藏四续后赴拉萨继续深造，返回后藏后明志笃行，著书立说，晚年应邀莅临卫地荣升高位，成为学界的北辰星拱。相近的人生经历使作者在深入挖掘传主的生平事迹、生活方式及其内在精神时有着独特的体验和感悟，能够写出传主克主杰与众不同的成长环境和心路历程，为我们进一步了解他们所处的西藏历史文化背景提供了第一手史料。

第二，传主与作者的道统承古开新。本文节译于《菩提道次第师承传记》。菩提道次第师承系统，由释迦牟尼佛的道统发展成为慈氏的广行道论、龙树的甚深中观、寂天的伟大加持传承体系，后由宗喀巴融会贯通、返古开新后醍醐灌顶给克主杰，依次不间断地传给雍增 · 益希坚赞。因此，雍增 · 益希坚赞的常诵仪轨中专门收录了宗喀巴的《菩提道次第广论》和克主杰的《时轮大疏》两部著作以及他们二人的耳传教授，每日坚持阅读[92]。因此，作者把传主置于历辈菩提道次第师承系统中，能够既无增益又无损减地评析其独特功绩及意义，这对我们研究“一带一路”南亚段的文化交流增添了新的学术视野。

第三，传主与作者的学统一脉相承。宗喀巴博采先哲们所开创的学说，之后，克主杰荣登甘丹寺金席宝座，在进一步严明戒律的基础上，创建了闻思修与讲辩著并行不悖的闻思院学制，并广为推广，学富五明的名家大师辈出于此，形成求真明理的良好学风。

91 如 ：克主杰高足曲丹然觉所著《克主杰略传起信津梁》（མཁས་གྲུབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་རྣམ་ཐར་བསྡུས་པ་དད་པའི་འཇུག་ངོགས་ཞེས་བྱ་བ་ཆོས་ལྡན་རབ་འབྱོར་གྱིས་མཛད་པ）、德勒所著《克主杰传智者夺意》（མཁས་གྲུབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པའི་རྣམ་ཐར་མཁས་པའི་ཡིད་འཕྲོག་ཅེས་བྱ་བ་སུ་མ་ཏིའི་མིང་ཅན་གྱིས་སྦྱར་བ）、色拉杰尊巴 · 确吉坚赞所著《克主杰秘传起信大海》（མཁས་གྲུབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོའི་རྣམ་ཐར་རྗེ་བཙུན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་མཛད་པ་དད་པའི་རོལ་མཚོ）、洛桑丹巴所著《悲智威力之主、三藏四续善辨无敌的世界庄严伟大贤哲三界法王克主杰格勒贝桑传记宝生之源》（མཁྱེན་བརྩེ་ནུས་གསུམ་གྱི་མངའ་བདག་སྡེ་སྣོད་གསུམ་དང་རྒྱུད་སྡེ་བཞི་ཡི་དགོངས་དོན་རྣམ་པར་འབྱེད་པ་ལ་འགྲན་པའི་ཟླ་དང་བྲལ་བ་འཛམ་གླིང་གི་རྒྱན་དམ་པ་མཁས་གྲུབ་ཆེན་པོ་ཁམས་གསུམ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོའི་རྣམ་ཐར་རིན་ཆེན་འབྱུང་གནས་ཞེས་བྱ་བ་བློ་བཟང་བསྟན་པས་མཛད་པ）、二世嘉木样协巴 · 晋美旺布所著《克主杰传记》（མཁས་གྲུབ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་པོའི་རྣམ་ཐར་ཞེས་བྱ་བ་ཀུན་མཁྱེན་འཇིགས་མེད་དབང་པོས་མཛད་པ） 等等，པཎ་ཆེན་སྐུ་ཕྲེང་དང་པོ་དང་གཉིས་པ། གསུམ་པའི་རྣམ་ཐར། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 50-177; ཀུན་མཁྱེན་འཇིགས་མེད་དབང་པོའི་གསུང་འབུམ་ཅ་པོད་ཆོས་ཚན་གསུམ་པའི་ལྡེབ་བཅུ་གསུམ་ཕྱོན། བླ་བྲང་བཀྲ་ཤིས་འཁྱིལ་གྱི་ཤིང་དཔར་མ།

92 རྒྱལ་དབང་འཇམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོའི་གསུང་འབུམ་པོད་གཉིས་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2010: 274, 301.

本传作者自幼就进入拥有完备学制的扎什伦布寺，次第闻思修行成为学界泰斗。克主杰论著是其主修课程，如根据六世班禅贝丹益希的授意，雍增·益希坚赞于 1777 年所造《释量论广疏理路海论偈颂义释能现理路》[93] 就是格鲁派各大学派必修的因明教材中的疑难问题的解读和阐释。作者为克主杰立传并未停留在编年层面，而是致力于探求传主的治学精神和学术思想。

第四，传主名篇与作者评述相得益彰。为名人立传的目的是让读者对于传记所述之人有一个清晰的认识，从中汲取养分恩泽后世。在传记中引证传主的名篇佳作既能增加传记的可信度和可读性，又能塑造传主的立体形象，便于知行合一。本传记作者在文中引用克主杰所造《文殊论狮赞》《十大誓愿》以及致江孜法王和绒敦·释迦坚赞的两份《宣言》等佳作全文并予以评述，论从史出，史论结合，把握了“述而不作”与“作而不述”的内在辩证关系，文中引证的传主原话与作者的评述相辅相成，珠联璧合。我们亦可利用这些史料对克主杰的文学创作、修身养性、社会关系等展开深入研究，填补学术空白。

第五，传主的辩论与作者的启智遥相呼应。因明在桑普寺贯穿于教学的各个环节，成为一种方法论之后，“以辩会友、启智他人”成为藏族先哲们始终践行的一种文化生活方式。一世班禅就是通过辩论创造性转化、创新性发展，激活其生命力的典范。他年轻时就与博东班钦、雅德·桑杰白、俄钦贡噶桑布、绒敦·释迦坚赞、官东国师等名震雪域高原的大家辩论交流，获益匪浅。后来主持甘丹寺期间开创性地建立闻思院学制，全力推广勤思善辩、求真明理的学风，培养了大批辩论启智、破惑证真的学者，遍布全藏。这种更新旧知、开掘新知、探索未知的批判性思维方式不仅让传记作者深受启迪，而且阐明了看待这些辩论实践的态度，必须超越门户之见。

第六，传主与作者注重绘画塑像艺术。藏族历史上一流的学者都精通大小五明，其中工巧明涉及到建筑工艺美术等诸多领域。传主建立的江孜白居寺尤其是白朗日熬顶金寺护法殿中的塑像和壁画栩栩如生、威光凛凛，他塑造的宗喀巴雕像供奉在甘丹寺阿曲殿[94]，他创作的宗喀巴五现图家喻户晓[95]，显示出克主杰深厚的理论功底和卓越的艺术才

93 ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་ཊཱིཀ་ཆེན་རིགས་པའི་རྒྱ་མཚོའི་མཚོད་བརྗོད་དང་རྩོམ་པར་དམ་བཅའི་དོན་རྣམ་པར་བཤད་པ་རིགས་ལམ་གསལ་བྱེད། ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་གྱི་གསུང་འབུམ་མ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2018: 318-464.

94 ཕུར་ལྕོག་ངག་དབང་བྱམས་པའི་གསུང་འབུམ་པོད་གསུམ་པ། པེ་ཅིན། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2012: 184.

95 宗喀巴五现图（རྗེ་གཟིགས་པ་ལྔ་ལྡན），该文本见于克主杰高足曲丹然觉所著《克主杰略传起信津梁》，并以唐卡和壁画的形式传承至今，成为宗喀巴图像中的经典画面。མཁས་གྲུབ་དགེ་ལེགས་དཔལ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ་ཨ་པོད། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2014: 367-385; སློང་རྡོལ་བླ་མ་ངག་དབང་བློ་བཟང་གི་གསུང་འབུམ་གླེགས་བམ་གཉིས་པ། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2002: 52, 58.

能。传记作者雍增·益希坚赞也擅长艺术创作。他对八世达赖喇嘛说："我在古稀之年依然心明眼亮，常年给善逝塑像镀金开眼"[96]。再者，本书《菩提道次第师承传记》尚未成书之前就先进行了塑像，然后又绘画 77 幅，最后形成文本[97]。所以，本传原著的研究没有仅限于单一的文字考据，而其画面感十足，图像效果频频跃然纸上，趣味无穷。因而后世结合这些史料创作生产出具有思想穿透力和审美洞察力的唐卡艺术，这些不仅给人审美启迪，而且还有图文互证的史料价值和意义。

第七，传主和作者谙熟梵藏元典义理。塔尔寺木刻版《克主杰文集》16 函是梵藏学术思想史的荟萃，对因明、般若、中观、时轮、密集、大威德等众多领域的探赜索微登峰造极，具有一览众山小的文化自信。传记作者雍增·益希坚赞也先后在卫藏各地整理编纂藏文《甘珠尔》和《丹珠尔》5 套，宗喀巴三师徒文集 3 套，布顿文集 1 套，每年整理付梓 100 多函书籍并免费捐赠[98]。本传记撰写于布达拉宫[99]，作者当时贵为八世达赖喇嘛的经师，坐拥布达拉宫等地丰富的馆藏文献资源。由此可见，传主和作者终日摩挲梵藏典籍，矻矻于元典义理的揭示，为各大闻思学院传道授业解惑。故他们竭泽而渔地拥有文献资源，不仅能获知梵藏史料的流传存佚，而且能判断其版本优劣与价值高低，进而深入挖掘和阐明文本内在义理，因而没有停留在文献形制的研究层面。这些学术思想都彰显在本传的字里行间，其独特价值和深刻意义不言而喻。

简而言之，身为一世班禅的克主杰大师在语言、量理、文学、天文历算等多方面均卓有建树，通过本文译注的雍增·益希坚赞所造《一世班禅克主杰传记》仅能窥其伟大成就的冰山一角，希望今后能够结合其他各种不同版本的传记及克主杰的文集，深入挖掘从克主杰开始的历世班禅额尔德尼为藏族优秀传统文化传承与发展所做出的杰出贡献。

◆ 夏吾李加　西南民族大学哲学学院研究员

还格吉　西南民族大学民族学与社会学学院副教授

---

96 རྒྱལ་དབང་འཇམ་དཔལ་རྒྱལ་མཚོའི་གསུང་འབུམ་པོད་གཉིས་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2010: 284.

97 རྒྱལ་དབང་འཇམ་དཔལ་རྒྱལ་མཚོའི་གསུང་འབུམ་པོད་གཉིས་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2010: 168, 210-211, 291.

98 རྒྱལ་དབང་འཇམ་དཔལ་རྒྱལ་མཚོའི་གསུང་འབུམ་པོད་གཉིས་པ། པེ་ཅིན། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 2010: 88, 93-95, 162, 233, 257-259, 284-285, 289, 293；夏吾李加、尕德草：《试论〈布顿文集〉分类编目特征》，《西藏大学学报》2020（2）：87-96.

99 ཡོངས་འཛིན་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན། ལམ་རིམ་བླ་མ་བརྒྱུད་པའི་རྣམ་ཐར། ལྷ་ས། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། 1990: 922.

ABSTRACTS

A Study of Dunhuang Manuscript P.t. 1077: A Statement of the Claim Concerning To tog's Female Slave

LU Li

(Nanjing Normal University)

In Dunhuang manuscript P.t. 1077: A statement of the claim concerning To Tog's female slave, the To Tog was Du Dudu 杜都督 , the governor when the Tibetans ruled Dunhuang and his name was Do stag skyes. The manuscript can be dated to A.D. 790-820. The manuscript involves a reply statement about the ownership of a female slave between Du Dudu and Rlang khri bu, a Tibetan. The judge was the Zha che pa of the Guazhou jiedushi office. The case was first heard in Shazhou, and Du Dudu won the case, then Rlang khri bu appealed to the Guazhou jiedushi for retrial. The document reflects the way in which the Tibetans drew lessons from the Tang dynasty's legal code and sheds light on the relationship between the Han and Tibetan people when the Tibetans governed Dunhuang.

A Discussion of the Classification in the Dunhuang Tibetan Documents of *Madhyamaka* and its Features Based on the Tibetan Collections of the French National Library and the British Library

Renqing Ji

(Northwest Minzu University)

This paper introduces about forty Tibetan documents that are relevant to the subject of Madhyamaka in the collections of the Dunhuang Tibetan documents in the French National Library and the British Library. Through the examination of these manuscripts, this paper finds that there are many problems: wrong pages, missing pages, mixed pages, contents that do not correspond to previous pages etc. Nevertheless, this paper systematically classifies the collections of these documents into seven categories based on a comparison with the Tanjur. Most of materials can be found in the Tanjur except the seventh type, “explanation of Madhyamaka texts” (*Dbu ma'i gzhung bshad*). Few materials bear different translations from that in the Tanjur such as the *Yi ge brgya pa zhes bya ba'i rab du byed pa tshig le'ur byas pa, Yi ge brgya pa'i rab du byed pa rnam par bshad pa*, and the *Dbu ma rtsa ba'i 'grel pa ga las 'jigs med*.

A Comparison of the Chinese and Tibetan Versions of the *Vimalakīrti sūtra* during the Tubo Period

Yangben Jia

(Northwest Minzu University)

When the Tibetans governed the Silk Road, the *Vimalakīrti sūtra* was widely copied in Tibetan and Chinese. The sūtra contained in the Kanjur corresponds to the Tibetan manuscripts found in Dunhuang and corresponds to the three Chinese translations by Zhiqian, Kumārajīva and Xuanzang in terms of chapters and content.

A Study of the Origin of the Ra mo che in Lhasa

LIU Fengqiang

(Xizang Minzu University)

According to Tibetan legends, the Ra mo che temple was built by Princess Wencheng. This statement had far-reaching influences, but it was based on a misunderstanding. According to the evidence of historical records in Chinese and Tibetan, the Ra mo che was originally a palace built by Srong btsan sgam po for Princess Wencheng. Wencheng expanded it later to dedicate the statue of Śākyamuni. After the death of Wencheng, the Han Chinese monks lived there for a long time, and it gradually evolved into a temple. In the Ming Dynasty, Altan Khan had statues of the Buddha built that imitated the twelve-year-old Śākyamuni image in the Ra mo che and built a temple for the worship of the statue. The Mongol term for temple is *joo* and is derived from *jo bo* and reflects the name of the eight-year-old Śākyamuni-Jo bo statue. The character *zhao* in the name of the Xiaozhao temple in Chinese is derived from Mongol via Manchu in the early Qing Dynasty. Thus the name of the Xiaozhao Temple and its origins reflect the close historical exchange among Tibetan, Mongolian, Chinese, and Manchu cultures.

A Study of the History of the Restoration of Bsam yas Monastery Based on Bshad sgra Dbang phyug rgyal po's *Bsam yas Annals*

Lhun grub rdo rje and CUI Yu

(Yunnan Minzu University)

Bsam yas was the first Buddhist monastery built in Tibet under the patronage of King Khri srong lde btsan. The monastery was modeled on the design of the Odantapuri monastery of ancient India. It occupies an important position in the history of Tibetan architecture. In the nineteenth century, a severe fire in 1816 and an earthquake in 1847 destroyed most parts of the monastery. Two ministers (*bka' blon*) from the Bshad sgra family presided over the restoration work. Bshad sgra Dbang phyug rgyal po (1795-1864) wrote a work titled *Lugs gsum mi 'gyur lhun gyis grub pa'i gtsug lag khang rten dang brten par bcas pa legs gso'i sri zhu ji ltar bsgrubs pa'i tshul gyi khyad par brjod pa'i dkar chag skal bzang dad pa'i sgo 'byed* (abbreviation: *Bsam yas Annals*), which records the detailed process of the restoration of Bsam yas monastery. The Bshad sgra family received a great reputation for their important contribution to the protection and restoration of Bsam yas and other ancient places.

对十力吉祥友及其《有为无为抉择》时代的简注

范德康
（哈佛大学）

十力吉祥友（Daśabalaśrīmitra）以其长篇论著《有为无为抉择》（*Saṃskṛtāsaṃskṛtaviniścaya*）而颇为闻名，但他的大致年代却一直不太明确。如今发现他著作中的一些的简短段落涉及到克什米尔学者释迦室利贤（Śākyaśrībhadra，1127-1225 年）的生平，在某种程度上揭示了这位学者的活跃时期。

拶也阿难捺和贡却僧格生平考补

聂鸿音
（四川师范大学）

拶也阿难捺是克什米尔人，贡却僧格是一名藏族喇嘛，他们于 12 世纪下半叶进入西夏。藏文史书简要记载了其生平，但没有记载他们在西夏的具体传教活动。本文旨在考察他们所传的教法，以便窥见藏传密法在党项王廷的地位，其间首次尝试把贡却僧格勘同西夏文献里的经师宝狮子。考察证明党项王廷对显教经书的兴趣远大于密教修行法。

An Annotated Translation of the Biography of the first Paṇ chen Lama Mkhas grub Dge legs dpal bzang po (1385-1438)

Sha bo klu rgyal and Dpa' mkhar skyid
(Southwest Minzu University)

Mkhas grub was one of the disciples of the Tsong kha pa and is considered the first Paṇ chen Lama. There is a voluminous literature about his life, including more than ten biographies. Among them, the biographies written by Se ra Rje btsun Chos kyi rgyal mtshan (1469-1544) and Yongs 'dzin Ye shes rgyal

mtshan (1713-1793) exercised a profound influence on later generations. Therefore, in this paper, the latter is given an annotated Chinese translation. It also includes a description of the main features of this biography and corrects some mistranslations in presently existing Chinese translations.

Overview of Research and Publications on the Paṇ chen Lamas

LI Ruohong

(Harvard-Yenching Institute)

In this introductory summary and analysis of publications on the Paṇ chen Lamas in China and elsewhere, the author makes an effort to combine and annotate papers and monographs published in the past few decades on the topic to illustrate the landscape of the narrowly focused and widely scattered studies of the Paṇ chen Lamas. With a comparatively detailed narrative on the readily available publications, this paper is an attempt to provide a reference and point of departure for future research undertakings on the Paṇ chen Lamas from broader and more diverse academic perspectives with the support of the further opening and availability of first-hand historical documents and archival materials in Tibetan and other languages.

A Study of the Thangkas in the Main Hall of the First Floor of the Baoxianglou

WEN Ming

(The Palace Museum)

The Baoxianglou 宝相楼 , Building for Images of Buddhas, that is located in the garden of the Cininggong 慈宁宫 , was built in the Jiajing period of the Ming Dynasty. It was originally the east side hall of the Xianruoguan 咸若馆 and it was changed to the current construction in the 30th year of Qianlong (1765) to become one of the eight "Buddha buildings in six-sections" 六品佛楼 in the Qianlong period. It was officially named *baoxianglou* in the 37th year of Qianlong (1772). A set of thirteen thangkas was hung in the main hall of the first floor of Baoxianglou. According to the *Archives of Handicraft Works*, these thangkas were painted in the 31st year of Qianlong (1766). Although the original placement of the thangkas has been lost, according to three precious photographs that were taken in 1957, combined with the inscriptions on the back of the thangkas, this paper attempts to restore their original hanging order. Furthermore, this paper explores the rules and reasons of the sequence and layout of Arhats in the Qianlong period and compares the similarities and differences of thangkas in the eight "Buddha building

in six-sections".

A Yak-Pattern Bronze Mirror with an Iron Handle Housed in the Yak Museum of Tibet and Related Issues

XUE Jiang

(Ph.D of Central Academy of Fine Arts, the Yak Museum of Tibet)

Focusing on the yak pattern bronze mirror with an iron handle that is housed in the Yak Museum of Tibet, this paper presents a comparative study of similar mirrors that were previously found in Tibet and her peripheral regions, as well as earlier domestic and foreign collections of this kind in terms of pattern design, shape, material and manufacturing techniques. It is speculated that the age of this Tibetan bronze mirror with a handle roughly dates from the late Neolithic Age to the end of the Western Han Dynasty. Its shape is influenced by the bronze mirror with a handle of the Eurasian grassland, and the decorative pattern has more local cultural characteristics. It is an important example of the occurrence and development of early Bronze Culture in Tibet under the integration of multi-cultural influences.

A Newly Discovered Manuscript of the Biography of Bka' blon Zur khang Sri gcod tshe brtan (1766-1820)

Gyung drung 'gyur med

（Management Committee of Liuwu New District, Lhasa）

This article is an analysis of a recently discovered manuscript in Guide County, Qinghai Province. It records the biography of the famous nobleman and Bka' blon Zur khang Sri gcod tshe brtan (1766-1820). The biography contains two sections. The first is an autobiography, and the second is a posthumous extension of the biographical narrative by his family's descendants. The biography covers the entire life of Zur khang Sri gcod tshe brtan, including his entering government service at the end of the 18th century, his promotion to the position of Bka' blon, his being stationed at the border, his resignation from his position, becoming a monk, and his passing. Besides his political career, the text narrates his personal religious life and social experiences. This article focuses on the history of the Zur khang family and Sri gcod tshe brtan's life while examining the historical context of Tibet during the Qing dynasty.

A Study of the Author, Sources and Value of the Book *Weizang tuzhi*

YANG Xuedong

(Xizang Minzu University)

According to the foreword by Zhou Qi 周琦 , the authors of the book *Weizang tuzhi* 卫藏图识 were Ma Yang 马揚 and Sheng Shengzu 盛绳祖 . Its authorship by Ma Jie 马揭 and Sheng Shengzu is wrong. In term of the content, the part of *Fanmin zhonglei tu* 番民种类图 of the *Weizang tuzhi* was compiled from the *Huang Qing Zhigongtu* 皇清职贡图 and the source of the *Chengzhantu is* unidentified. The two volumes of the *Shilue* 识略 mainly compiled from the *Xizang zhi* 西藏志 . The book mainly copied the *Xizang zhi* and inserted some characters from other books with slight additions and adaptations. The proper selection of materials and reasonable layout made the *Weizang tuzhi* famous and was frequently quoted in later works of Tibetan studies in Qing dynasty. It has also been translated into Russian, French, and English languages.

A Historical Investigation of the Paris Foreign Missions Society's Early Activities of Trying to Enter Tibet in the Middle 19th Century

LIU Ruiyun and SUN Rui

(School of Foreign Languages and Cultures, Sichuan University)

From 1849 to 1852, the Paris Foreign Missions Society actively prepared and twice tried to enter Tibet via Bhutan to preach Christianity in Tibet from South Asia. At that time, the strong expansion of British Indian colonial forces to the north of the Indian subcontinent and the ensuing wars affected the economic development and people's livelihood in the areas near Tibet and led to their stagnation. As a result, the hostility and resistance of the local officials and people towards the western world came to be deeply rooted in their minds. Thus, the early activities of the Paris Foreign Missions Society of trying to enter Tibet through Bhutan encountered unprecedented resistance and ended in failure.

A Review of Several Tibetan Textbooks — and the Approaches to the Teaching of Classical Tibetan

MA Zhouyang

(Ph.D Candidate, Harvard University)

A fine and efficient educational framework of Classical Tibetan can provide the circle of Tibetan Studies with many more proficient prospective scholars. Ideal textbooks and equitable educational approaches are essential components of this framework. This article reviews seven common textbooks of Classical Tibetan and compares their advantages and disadvantages for Tibetan language learning. Of course, no single textbook can cover the entire course of Tibetan language learning. The teacher is supposed to choose between different textbooks during teaching and single out the most appropriate pieces from them to pair with various learning phases. In terms of course design, there are three important points. First, teaching grammar should be done independent of the reading of texts. Second, from a linguistic perspective, the teacher should follow the order in which the Tibeto-Burman perspective proceeds after the Indo-Tibetan one. Third, the teacher should hold the teaching of syntax as primary.

Succession and Marriage and the Tibetan Royal Line

Brandon Dotson[1], Chinese translation by ZHANG Xu[2] and WU Xianyun[3], Proofread by YANG Ming[4]

(1. Georgetown University; 2. Hebei University; 3.4. Southwest Minzu University)

Based on the *Old Tibetan Annals* and other Old Tibetan sources, it is evident that the succession from one emperor to another was not as simple and clear as what one finds in the transmitted lists of Tibetan emperors. The Tibetan emperor was at the center of a vast network of brothers, half-brothers, maternal relatives known as *zhang*, and royal grandmothers, mothers, aunts, sisters, and daughters who acted as important agents in Tibet's relations with vassal kingdoms such as the Tuyuhun and also with foreign kingdoms such as the Türgiś. These ties of kinship between the emperor and his patrilateral and matrilateral relatives involved both partnership and conflict, and the Tibetan empire developed processes to reduce the danger posed by rival brothers and half-brothers on the one side, and to reduce the threat that an emperor might face, especially in his youth, from his mother's clan on the other side. Inversely, an important strategy for absorbing a foreign kingdom into the Tibetan Empire was not only to send a Tibetan princess to a vassal ruler in dynastic marriage, but to ensure that she gave birth to the heir to that vassal kingdom's throne. By the same token, no foreign princess was ever allowed to serve as the chief

queen of Tibet or to give birth to a Tibetan crown prince.

Tibetan Zen: Discovering a Lost Tradition

Sam van Schaik[1], Chinese translation by NIU Hong[2] and KOU Jinhua[3], Proofread by ZHANG Changhong[4]

(1. The British Library; 2. 3. Shanghai Normal University; 4. Sichuan University)

As the introduction to Sam van Schaik's book *Tibetan Zen*, the chapter examined a lost Buddhist tradition—Tibetan Chan, which was censured in Tibet and forgotten in Central China. To approach the Tibetan Chan manuscripts, our reading of texts should happen without discarding the physical manuscript, which means seeing all texts as practices. The Tibetan and Chinese Chan manuscripts from Dunhuang present an inclusive and evolving situation during the ninth and tenth centuries, bringing together most of what had gone before. It is likely that Chan teachers played a role in the Tibetan assimilation of Buddhism during the period when Buddhism was adopted as the imperial religion from the second half of the eighth century to the first half of the ninth. Moheyan, the Chan master who remained well known in Tibet was the representative of "instantaneous" approach; However the discovery of Dunhuang manuscripts allows us to reconsider the result and the way of the so-called "Bsam yas debate". The accounts of the Tibetan historical sources, such as the *Testimony of Ba* might have limited documentary value. It seems that Chan texts and practices were being transmitted as late as the thirteenth century. Both the Chan in Tibet and Dunhuang, just as those Chan traditions in other places of China, were part of a local tradition.

The Rock Art of Spiti — A General Introduction

John Vincent Bellezza[1], Chinese translation by Yongbao Zang[2]

(1. University of Virginia; 2. Qinghai Minzu University)

The rock art of Spiti is of great significance for the study of the cultural history of the western part of the Tibetan plateau. Based on a comprehensive survey conducted in 2015, the author documented most of the ancient rock carvings and paintings in Spiti. This article reviews the locational characteristics, contents, frequencies of occurrence, and chronology of this rock art. The work also makes some cultural and historical observations and raises conservation issues concerning rock art sites in Spiti.

Embedded in Stone — Early Buddhist Rock Art of Ladakh

Phun tshogs rdo rje[1], *Chinese translation by ZHANG Zhongya*[2]

(1．Independent Scholar; 2. Tibetan Culture Museum at China Tibetology Research Center)

Limited information is available on the history of Buddhist art in Ladakh, the early rock sculptures and inscriptions can throw some light on early art-historical aspects of the region. This article presented the rock carvings which are grouped into several geographical areas of Kargil, Leh and Nubra. These were surveyed and documented by the author during the years 2001-2008. Based on these materials, the author made a detailed comparison with Kashmiri metal sculptures of the ninth to twelfth centuries that are important for the understanding of the cultural history of Ladakh and her neighboring regions.

Journal of Tibetology (Vol.24)

Edited by

Center for Tibetan Studies of Sichuan University
Chengdu, China

ISBN 978-7-5211-0356-4
First Published in June 2021
China Tibetology Publishing House
Beijing, China

图书在版编目(CIP)数据

藏学学刊．第 24 辑 / 四川大学中国藏学研究所编．
—北京：中国藏学出版社，2021.6
ISBN 978-7-5211-0356-4

Ⅰ．①藏… Ⅱ．①四… Ⅲ．①藏学－文集 Ⅳ．① K281.4-53

中国版本图书馆 CIP 数据核字（2021）第 223899 号

藏学学刊〔**第 24 辑**〕 四川大学中国藏学研究所 主编

责任编辑	张荣德
藏文审校	周加克
装帧设计	翟跃飞
出版发行	中国藏学出版社
印　　刷	中国电影出版社印刷厂
版　　次	2021 年 6 月第 1 版第 1 次印刷
开　　本	787 毫米 ×1092 毫米　1/16
字　　数	440 千字
印　　张	23.5
定　　价	95.00 元
书　　号	ISBN 978-7-5211-0356-4

图书如有质量问题，请与本社联系
E-mail: dfhw64892902@126.com 电话: 010-64892902
版权所有 侵权必究